

EmpowerMed

*Ndikimi i varfërisë energjetike
në ekonominë kombëtare të
Shqipërisë*

Autor:

Qendra "Konsumatori Shqiptar"/ Albanian Consumer Center

Data e publikimit:

Korrik 2023

E drejta e autorësisë

Riprodhimi i përmbajtjes ose i një pjese të përmbajtjes bëhet me miratimin e autorëve dhe me kusht që të citohet burimi.

Ky projekt financohet nga Programi i Kërkimit dhe Inovacionit Horizon 2020 i Bashkimit Evropian sipas marrëveshjes së grantit Nr. 847052. Përmbajtja e këtij dokumenti është përgjegjësi e autorëve. Ky studim nuk pasqyron domosdoshmërisht opinionin e Bashkimit Evropian. EASME dhe Komisioni Evropian nuk janë përgjegjës për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit që përmban ky studim.

Tabela e Përmbajtjes:

1	Përmbledhje.....	5
2	Hyrje.....	5
3	E drejta për akses në energji	7
4	Legjislacioni kombëtar për të drejtën e aksesit në energji.....	11
5	Varfëria Energjitike	13
6	Mjetet statistikore të përdorura për të matur varfërinë energjitike ...	16
7	Të ardhurat dhe kushtet e jetesës në Shqipëri (EU-SILC), 2021.....	23
8	Skemat aktuale që trajtojnë varfërinë e energjisë elektrike.....	26
9	Skemat mbështetëse në BE	29
10	Roli i institucioneve publike në varfërinë energjitike.....	31
11	Qendra Këshillimore për Varfërinë e Energjisë së BE-së.....	33
12	Përfundime dhe Rekomandime.....	34
	Referenca	36

Lista e Tabelave dhe Figurave

Lista e Tabelave

Tabela 1 Lista e treguesve dhe burimet e tyre të vrojtimit

Tabela 2 Treguesit kryesorë të INSTAT

Tabela 3 Efektet buxhetore të mbështetjes së konsumatorëve në nevojë

Tabela 4 Analiza institucionale e enteve publike

Lista e Figurave

Figura 1 Pjesa e shoqërive në anketën e buxhetit familjar sipas Kuintilit

Figura 2 Pagesat e prapambetura në faturat e shërbimeve, 2019

Figura 3 Pjesa e familjeve me detyrime të prapambetura në faturat e shërbimeve, 2019

Figura 4 Pamundësia për të mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate të ngrohtë, 2019

Figura 5 Pjesa e familjeve që nuk janë në gjendje të mbajnë shtëpinë në mënyrë adekuate të ngrohtë, 2019

Figura 6 Kondensimi, çatia që rrjedh dhe dritaret ose dyert e kalbura për familjet me të ardhura të ulëta, 2019

Figura 7 Familjet që vuajnë nga kondensimi, çatia që rrjedh, kalbja në dritare ose dyer, 2019

1 Përmbledhje

Në vijimësi të përpjekjeve për të luftuar varfërinë energjetike dhe për të krijuar ndryshime pozitive të qëndrueshme në vend, Milieukontakt Albania së bashku me Qendrën "Konsumatori Shqiptar" përgatitën një studim mbi **Ndikimin e Varfërisë Energjetike në Ekonominë Kombëtare të Shqipërisë**, duke synuar të kuptojnë kostot dhe ndikimin në buxhetin e përgjithshëm të qeverisë, nëse klientët në nevojë përfshihen në këto kategori specifike dhe për rrjedhojë, të nxitet mbështetja.

Qëllimi kryesor është krijimi i një grupi provash të vazhdueshme dhe të sakta që mund të përdoren gjatë aktiviteteve të advokimit.

Për vitin 2019, pavarësisht nga të ardhurat, 27% e familjeve kanë pasur probleme me faturat e papaguara të shërbimeve shtëpiake. 37% e të gjithë familjeve përjetojnë sfida në ruajtjen e nivelit adekuat të ngrohtësisë në shtëpi. 71% e familjeve me kryefamiljarë beqarë u përballën me sfidën kryesore në ruajtjen e nivelit adekuat të ngrohtësisë në shtëpinë e tyre; 54% e familjeve me të ardhura nën 60% të të ardhurave mesatare përjetuan vështirësi në mbajtjen e shtëpive të tyre të ngrohta. 30% e të gjithë familjeve deklarojnë se përballen me probleme me rrjedhjet e çatisë.

Mungesa e akteve nënligjore, krizat ekonomike dhe periudha e pandemisë kanë vënë në vështirësi konsumatorët me të ardhura të ulëta.

Çdo vit buxhetohen ndërhyrje financiare, jo veçanërisht për varfërinë energjetike, por kryesisht për skemat që kanë të bëjnë me mirëqenien sociale. Në vitin 2021, vetëm 80.2% e individëve që plotësonin kushtet për mbështetje (622.705 individë) përfituan nga mbështetja.

Plani Kombëtar i Shqipërisë për Energjinë dhe Klimën (NECP), Korrik 2021, vendos një objektiv për përcaktimin e varfërisë energjetike, duke krijuar një sistem kombëtar për monitorimin sistematik të varfërisë energjetike dhe duke rekomanduar masa për zhdukjen e varfërisë energjetike.

Megjithatë, NECP-ja shqiptare pranon se "nuk ka politika specifike për të trajtuar varfërinë energjetike. Instrumentet e vetme që aplikohen janë skemat e kompensimit në formën e përfitimeve në para që aplikohen për familjet në nevojë".

Përveç kësaj, dimensionin gjinor nuk trajtohet (gjinia neutrale/gjinia e verbër). Nevojiten shumë përpjekje për të siguruar që të gjitha strategjitë kombëtare shqiptare, në nivel qendror dhe vendor, të jenë të integruara nga pikëpamja gjinore dhe të mbështeten nga buxheti gjinor.

2 Hyrje

Energjia është një faktor kryesor që ndikon në cilësinë e jetës. Faktorët kombëtarë dhe ndërkombëtarë kanë dhënë efektet e tyre në aksesin në energji. Kriza pandemike, lufta midis Ukrainës dhe Rusisë, por edhe faktorët e motit kanë ndikuar në ekonominë kombëtare.

Varfëria energjetike është një çështje komplekse që prek shumë njerëz në mbarë botën. Sipas Forumit Ekonomik Botëror, varfëria energjetike përkufizohet si mungesa e aksesit në shërbime dhe produkte të qëndrueshme moderne të energjisë. Kjo mund të përfshijë mungesën e aksesit në energji elektrike, ambiente të pastra gatimi dhe nevoja të tjera bazike për energji. Varfëria energjetike mund të gjendet në të gjitha kushtet ku mungojnë

shërbimet energjetike adekuate, të përbalueshme, të besueshme, cilësore, të sigurta dhe të shëndosha mjedisore për të mbështetur zhvillimin.

Komisioni Evropian në “Udhëzimin e BE-së mbi varfërinë energjetike” thekson se: “Varfëria energjetike nënkupton një situatë në të cilën një familje nuk mund të përballojë shërbimet thelbësore të energjisë të kërkuara për një standard të mirë jetese, përpjekjet për të kapur koston e përbalueshme janë veçanërisht të rëndësishme për vlerësimin e shtrirjes së saj¹”.

Varfëria energjetike ka ndikime të rëndësishme në jetën e njerëzve dhe mund të përjetësojë varfërinë. Për shembull, energjia e pamjaftueshme mund të përkthehet në pamundësi për të zhvilluar bujqësinë dhe prodhimin, duke mbajtur kështu vendet më të varfra të bllokuara në një rreth vicioz: ato nuk mund të përballojnë energjinë që mund t'i nxjerrë nga varfëria. Varfëria energjetike mund të kontribuojë gjithashtu në kequshqyerjen, kushtet e pashëndetshme të jetesës dhe aksesin e kufizuar në arsim dhe punësim.

Varfëria e energjisë elektrike është një çështje më specifike që i referohet mungesës së aksesit në energji elektrike. Sipas Perspektivës së Energjisë Botërore të Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë 2018, aktualisht ka 1 miliard njerëz në botë – 13% e popullsisë totale – pa akses në energji elektrike, kryesisht në Afrikë dhe Azinë Jugore.

Kombet e Bashkuara kanë vendosur një objektiv për arritjen e aksesit universal të energjisë deri në vitin 2030 si pjesë e Axhendës për Zhvillim të Qëndrueshëm. Ndërkohë që është bërë përparim në disa rajone, si Azia Lindore dhe Amerika Latine, mbetet shumë punë për t'u bërë për të arritur këtë qëllim.

Varfëria energjetike është një çështje komplekse që prek shumë njerëz në mbarë botën. Ajo i referohet mungesës së aksesit në shërbimet moderne të energjisë, duke përfshirë energjinë elektrike, pajisjet e gatimit dhe nevoja të tjera bazike për energji. Varfëria e energjisë elektrike është një çështje më specifike që i referohet mungesës së aksesit në energji elektrike. Të dyja çështjet janë të rëndësishme dhe kërkojnë vëmendje dhe veprim për t'u adresuar.

Edhe pse Shqipëria është një shtet i vogël me shumë burime hidrike dhe natyrore, furnizimi me energji është ende një problem në ditët e sotme. Gjatë viteve 2021-2022, qeveria ka marrë masa të ndryshme për të mos ndërprerë energjinë, për të garantuar furnizimin me energji. Qeveria shqiptare ka marrë në vazhdimësi nga viti 2021 – 2022 disa vendime për gjendjen emergjente të furnizimit me energji elektrike, duke e shtyrë këtë periudhë për në datën 30 korrik 2023². Pas vendimit të parë, Enti Rregullator i Energjisë mori vendimin për rritjen e çmimit të energjisë, veçanërisht për konsumatorët dhe biznesin e vogël. Qeveria prej muajsh jo vetëm ka zgjatur gjendjen e jashtëzakonshme të furnizimit me energji elektrike, por ka “urdhëruar” Entin Rregullator të Energjisë që të shtyjë efektet e këtij vendimi. Pandemia ka sjellë sfida të rëndësishme që prekin jetën e përditshme të konsumatorëve, jo vetëm probleme shëndetësore, por edhe probleme të tjera ekonomike, veçanërisht në lidhje me disponueshmërinë dhe aksesin në produkte dhe shërbime. Shumë familje u përballesh me problemin e aksesit në energji në mënyrë të vazhdueshme. Për shkak të pamundësisë ekonomike për të paguar faturat e energjisë, këta konsumatorë nuk kanë energji elektrike në shtëpitë e tyre, pasi operatori i furnizimit me energji elektrike ka ndërprerë energjinë. Konsumatorët dhe familjet të cilët nuk kanë shtëpi, në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi, nuk kanë të drejtën e aksesit në energji.

¹ Dokumenti i Punës i Stafit të Komisionit Udhëzimet e BE -së për varfërinë e energjisë. Shoqërimi i Rekomandimit të Komisionit të Dokumenteve mbi Varfërinë e Energjisë {C (2020) 9600 Final}

² Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 650, datë 10.10.2022, në dispozicion

në: https://www.ere.gov.al/images/files/2022/10/13/KESHILLI_MINISTRAVE_NR.1804_V2022.pdf

Efekti i kombinuar i rritjes së tarifave të energjisë dhe uljes së të ardhurave do të thotë që individët, familjet dhe komunitetet po përballen me një rrezik të lartë për të rënë në varfëri energjetike – një situatë që mund të kuptohet si pamundësi për të aksesuar materialisht-dhe shërbimet energjetike të nevojshme shoqërore në shtëpi³.

Në përgjithësi, është dakordësuar se faktori kryesor që kontribuon në shfaqjen e varfërisë energjetike në vendet e zhvilluara është kombinimi i çmimeve të larta të energjisë, të ardhurave të ulëta të familjeve dhe efikasitetit të dobët të energjisë për banesat. Megjithatë, sipas argumenteve të ndryshme politikat e energjisë nuk duhet të reduktohen vetëm në çështjet e shpërndarjes (siç janë çmimet e energjisë, shpenzimet, konsumi, të ardhurat dhe përballueshmëria), pasi në kuptim më të gjerë faktorët hapësinorë, socialë dhe institucionalë ndikojnë gjithashtu në paaftësinë e një familjeje për të aksesuar shërbimet adekuate të energjisë në shtëpi⁴.

3 E drejta për akses në energji

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut dhe Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore ka renditur si një nga të drejtat më të rëndësishme, të drejtën për strehim adekuat. Sipas Komitetit të Kombeve të Bashkuara për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore, strehimi i duhur duhet, së paku, të plotësojë kriteret e mëposhtme: sigurinë e qëndrimit, disponueshmërinë e shërbimeve, përballueshmërinë, banueshmërinë, aksesueshmërinë, vendndodhjen, përshtatshmërinë kulturore⁵.

Disa nga këto kritere lidhen drejtpërdrejt me furnizimin me energji, si p.sh.: aksesimi për të pasur ujë të pijshëm të sigurt, kanalizime adekuate, energji për gatim, ngrohje, ndriçim, magazinim ushqimor ose deponim të mbeturinave; mbrojtje kundër të ftohtit, lagështirës, nxehtësisë, shiut, erës, kërcënimeve të tjera për shëndetin dhe rreziqet strukturore. Strehimi nuk është adekuat nëse nuk merren parasysh nevojat specifike të grupeve të pafavorizuara dhe të marginalizuara⁶.

E drejta për akses në furnizimin me energji lidhet drejtpërdrejt me ushtrimin e të drejtave të tjera të njeriut, duke e përfshirë edhe atë në të drejtat e njeriut. Rëndësia e kësaj të drejte i detyron shtetet të marrin të gjitha masat që qytetarët e saj ta gëzojnë dhe ta ushtrojnë lirisht, pa kufizime. Aksesimi në energji të pastër dhe të përballueshme është Objektivi i 7-të i Zhvillimit të Qëndrueshëm. Ai është një faktor kyç për zhvillimin e arsimit, kujdesit shëndetësor, komunikimit etj. Transformimi i botës sonë: Axhenda 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm, Objektivi 7: Sigurimi i aksesit në energji të përballueshme, të besueshme, të qëndrueshme dhe moderne për të gjithë synon që⁷:

Treguesi 7.1 Deri në vitin 2030, të sigurohet akses universal në energji të përballueshme, të besueshme dhe moderne,

Treguesi 7.2 Deri në vitin 2030, të rritet ndjeshëm pjesa e energjisë së rinovueshme në përzierjen globale të energjisë,

³ Bouzarovski, Stefan. 2013. "Varfëria energjetike në Bashkimin Evropian: Peizazhet e cenueshmërisë". Rishikimet Ndërdisciplinore Wiley: Energjia dhe Mjedisi. doi:10.1002/wene.89. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/wene.89/abstract>.

⁴ Bouzarovski, Stefan "Drejtesia sociale dhe ndryshimi klimatik: Adresimi i varfërisë energjetike në Evropë", https://www.socialplatform.org/wp-content/uploads/2014/01/Article_energy-poverty_Bouzarovski.pdf

⁵ <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-housing/human-right-adequate-housing#:~:text=The%20right%20to%20adequate%20housing%20contains%20freedoms.&text=Protection%20against%20forced%20evictions%20and,home%2C%20privacy%20and%20family%3B%20and>

⁶ Në bazë të këtyre dispozitave, Komisioneri Kundër Diskriminimit ka marrë disa vendime, si: Vendimi nr. 92, datë 05.04.2018, Vendimi nr. 97, datë 05.04.2018 Për vendime të mëtejshme shikoni: <https://www.kmd.al/vendime-te-komisionerit-2018-2/>

⁷ Teksti i plotë në: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement>

Treguesi 7.3 Deri në vitin 2030, të dyfishohet shkalla globale të përmirësimit të efikasitetit të energjisë.

Treguesi 7.a Deri në vitin 2030, të përmirësohet bashkëpunimi ndërkombëtar për të lehtësuar aksesin për kërkime dhe teknologji për energjinë e pastër, duke përfshirë energjinë e rinovueshme, efikasitetin e energjisë dhe teknologjinë e avancuar dhe më të pastër të karburanteve fosile, dhe promovimin e investimeve në infrastrukturën e energjisë dhe teknologjinë e energjisë së pastër.

Treguesi 7.b Deri në vitin 2030, të zgjerohet infrastruktura dhe përmirësohet teknologjia për furnizimin e shërbimeve moderne dhe të qëndrueshme të energjisë për të gjithë në vendet në zhvillim, veçanërisht në vendet më pak të zhvilluara, shtetet ishuj të vegjël në zhvillim dhe vendet në zhvillim pa tokë, në përputhje me programet e tyre përkatëse të mbështetjes.

Nga Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut të Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm, aksesin në energji është ende një problem dhe ndikon në jetën e konsumatorëve.

Varfëria ekonomike çon në varfëri energjetike dhe anasjelltas, por ky nuk është i vetmi faktor që prodhon varfëri energjetike.

Brenda Bashkimit Evropian, **çdokush ka të drejtë të ketë shtëpinë e lidhur me rrjetin lokal të energjisë elektrike dhe të furnizohet me energji elektrike.** Direktiva 2009/72/KE "Lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë elektrike"⁸ parashikon në paragrafin (4) të preambulës së saj se: "Megjithatë, aktualisht, ka pengesa për shitjen e energjisë elektrike në kushte të barabarta dhe pa diskriminim apo disavantazhe në Komunitet. Në veçanti, aksesin në rrjet jo-diskriminues dhe një nivel po aq efektiv i mbikëqyrjes rregullatore në çdo Shtet Anëtar nuk ekziston ende." Pra, në atë kohë, institucionet e BE-së konfirmuan mungesën e aksesit të barabartë për të gjithë konsumatorët brenda Shteteve Anëtare. Gjithashtu, nënvizon domosdoshmërinë e masave të mëtejshme, me qëllim sigurimin e tarifave transparente dhe jodiskriminuese për aksesin në rrjete. Fryma e kësaj direktive ishte garantimi i furnizimit me energji për të gjithë klientët dhe konsumatorët, aksesin në të, tarifën jodiskriminuese, çmimet e arsyeshme, aksesin në të dhënat objektive dhe transparente të konsumit, e drejta për t'u informuar siç duhet për konsumin e tyre të energjisë. Direktiva 2009/73/EC "Për rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të gazit natyror"⁹, paragrafi 50 i preambulës së saj pohon: "Varfëria energjetike është një problem në rritje në Komunitet. Prandaj, Shtetet Anëtare të prekura dhe që nuk e kanë bërë ende këtë, duhet të zhvillojnë plane kombëtare veprimi ose korniza të tjera të përshtatshme për të trajtuar varfërinë energjetike, duke synuar uljen e numrit të njerëzve që vuajnë nga një situatë e tillë. Në çdo rast, Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë furnizimin e nevojshëm me energji për klientët në nevojë"¹⁰.

Varfëria energjetike është parë tradicionalisht si "varfëri e karburantit" në Mbretërinë e Bashkuar dhe Irlandë, ku është e mundur të vëzhgohet një traditë relativisht e mirëvendosur e politikës shtetërore, si dhe një debat më i gjerë shkencor mbi shkaqet, komponentët, simptomat dhe pasojat e këtij fenomeni. Kohët e fundit, Franca ka formuluar një përkufizim të "pasigurisë së energjisë" bazuar në një familje që shpenzon më shumë se 10 për qind të të ardhurave të saj për të përmbushur nevojat për energji; Sllovakia

⁸ Teksti i plotë në: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0072>

⁹ Teksti i plotë në: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:211:0094:0136:en:PDF>

¹⁰ Aktualisht kjo direktivë është në proces ndryshimi. E reja ka një fokus të veçantë tek klientët në nevojë. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729303/EPRS_BRI\(2022\)729303_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/729303/EPRS_BRI(2022)729303_EN.pdf)

thuhet gjithashtu se ka një përkufizim zyrtar¹¹.

Varfëria energjetike zakonisht përkufizohet si pamundësia për të siguruar nivele të përshtatshme të shërbimeve të energjisë në shtëpi¹². Ky përkufizim ka tre elementë të ndërlidhur që kanë nevojë për shpjegim të mëtejshëm¹³.

Së pari, e sigurt do të thotë se mund të ketë shumë arsye pse një familje nuk mund të arrijë të përdorë energjinë që i nevojitet. Kjo mund të përfshijë pamundësinë për të paguar për energjinë e kërkuar (përballueshmërinë e energjisë) ose mungesën e infrastrukturës së nevojshme të furnizimit (qasja në energji).

Së dyti, niveli adekuat i energjisë familjare përfshin një minimum material dhe social. Minimumi material është një nivel i shërbimeve të energjisë shtëpiake nën të cilin jetesa në shtëpi është e pasëndetshme, siç citohet në shumicën e punimeve akademike mbi këtë temë, e cila përgjithësisht pranohet si një temperaturë prej 21°C në dhomat e banuara dhe 18°C në dhomat e gjumit.

Së treti, shërbimet e energjisë të ofruara në shtëpi janë përfitime që kontribuojnë në mirëqenien njerëzore¹⁴. Shërbimet e energjisë përfshijnë aktivitete të tilla si: ngrohja dhe ftohja e hapësirave të banimit, ngrohja e ujit, ndriçimi dhe furnizimi me energji elektrike i pajisjeve.

Direktiva 2019/944/BE¹⁵ e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 5 qershor 2019 "Mbi rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë elektrike dhe ndryshimin e Direktivës 2012/27/BE", paragrafi (59) i preambulës së saj parashikon se: "Shërbimet energjetike janë thelbësore për ruajtjen e mirëqenies së qytetarëve të Bashkimit. Ngrohtësia, ftohja dhe ndriçimi i mjaftueshëm, si dhe energjia për të furnizuar pajisjet janë shërbime thelbësore për të garantuar një standard të mirë jetese dhe shëndetin e qytetarëve. Për më tepër, qasja në këto shërbime energjetike u mundëson qytetarëve të Bashkimit të përmbushin potencialin e tyre dhe rrit përfshirjen sociale. Familjet e varfëra me energji nuk janë në gjendje t'i përballojnë këto shërbime energjetike për shkak të një kombinimi të të ardhurave të ulëta, shpenzimeve të larta për energji dhe efikasitetit të dobët energjetik të shtëpive të tyre. Shtetet Anëtare duhet të zotërojnë informacionin e duhur për të monitoruar numrin e familjeve në varfëri energjetike. Matja e saktë do të ndihmojë Shtetet Anëtare në identifikimin e familjeve që janë të prekura nga varfëria energjetike në mënyrë që të ofrojnë mbështetje të synuar. Komisioni duhet të mbështesë në mënyrë aktive zbatimin e dispozitave të kësaj direktive për varfërinë energjetike duke lehtësuar ndarjen e praktikave të mira ndërmjet Shteteve Anëtare". Duke ndjekur frymën dhe detyrimet e Direktivës së shfuqizuar 2009/72/BE, Direktiva e re i detyron Shtetet Anëtare të ulin numrin e konsumatorëve të varfër me energji, nëse preken nga varfëria energjetike dhe nuk kanë zhvilluar plane kombëtare veprimi ose korniza të tjera të përshtatshme për të trajtuar varfërinë energjetike. Ai nënvizon këta faktorë si: të ardhurat e ulëta, shpenzimet e larta për energji, ose efikasiteti i dobët energjetik i shtëpive janë të

---

¹¹ Bouzarovski, Stefan "Drejtesia sociale dhe ndryshimi klimatik: Adresimi i varfërisë energjetike në Evropë",

https://www.socialplatform.org/wp-content/uploads/2014/01/Article_energy-poverty_Bouzarovski.pdf

¹² Studim mbi Adresimin e Varfërisë Energjetike në Palët Kontraktuese të Komunitetit të Energjisë DOOR, EIHP Dhjetor 2021

¹³ H. Thomson dhe S. Bouzarovski, "Addressing Energy Poverty in the European Bashkim: State of Play and Action", EU Energy Poverty Observatory, 07 gusht 2018. <https://akaryonepah.com/publication/addressing-energy-varfëri-bashkim-evropian-shteti-luaj-dhe-veprim>

¹⁴ M. J. Fell, "Shërbimet e energjisë: Një rishikim konceptual", Energy Res. Soc. Sci., vëll. 27, fq. 129–140, maj 2017

¹⁵ Direktiva 2009/72/BE në paragrafin (53) të preambulës së saj se: "Varfëria energjetike është një problem në rritje në Komunitet. Shtetet anëtare që janë prekur dhe që nuk e kanë bërë ende këtë duhet të zhvillojnë plane veprimi kombëtare ose korniza të tjera të përshtatshme për të trajtuar varfërinë energjetike, duke synuar uljen e numrit të njerëzve që vuajnë nga një situatë e tillë. Në çdo rast, Shtetet Anëtare duhet të sigurojnë furnizimin e nevojshëm me energji për klientët në nevojë. Për ta bërë këtë, mund të përdoret një qasje e integruar, si p.sh. në kuadrin e politikës sociale dhe masat mund të përfshijnë politika sociale ose përmirësime të efikasitetit të energjisë për strehimin. Së paku, kjo direktivë

rëndësishme në vendosjen e kriterëve për matjen e varfërisë energjetike. Të gjitha politikat dhe dokumentet kombëtare të miratuara nga Shtetet Anëtare duhet të jenë në favor të klientëve vulnerabël dhe të varfër me energji. Ata duhet të marrin masat e nevojshme për të mbrojtur klientët e cenueshëm dhe të varfër me energji në kontekstin e tregut të brendshëm të energjisë elektrike. Masa të tilla mund të ndryshojnë sipas rrethanave të veçanta në Shtetet Anëtare në fjalë dhe mund të përfshijnë masa të politikës sociale ose të energjisë në lidhje me pagesën e faturave të energjisë elektrike, me investimet në efikasitetin energjetik të ndërtesave të banimit ose me mbrojtjen e konsumatorit, siç janë masat mbrojtëse të sigurisë.

Pra, e drejta për akses në energji parashikohet si një e drejtë pozitive, ku shteti do të ndërhyjë drejtpërdrejt përmes politikave dhe masave, në mënyrë që qytetarët ta ushtrojnë këtë të drejtë.

Nën Kapitullin III "Fuqizimi dhe mbrojtja e konsumatorit", Direktiva 2019/944/BE rendit të drejtat e konsumatorit sipas kontratës së furnizimit me energji, të drejtën për informacion adekuat, parimin jodiskriminues në lidhje me furnizimin, tarifën ose kostot, të drejtën për të përfunduar një kontratë grumbullimi, për t'u organizuar dhe marrë pjesë në komunitetet e energjisë së qytetarëve, aksesin në të dhëna, e drejta për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve jashtë gjykatës etj. Direktiva parashikon nene të veçantë, nenin 28 "Konsumatorët vulnerabël" dhe nenin 29 "Varfëria energjetike". Të dy nenet nënvizojnë detyrimin e Shteteve Anëtare për të përcaktuar konceptin e konsumatorëve vulnerabël dhe varfërisë energjetike, në mënyrë që të garantohet ndalimi i ndërprerja e energjisë elektrike për këta konsumatorë në periudha kritike. Bazuar në këto dispozita, Shtetet Anëtare do të marrin masat e duhura për të mbrojtur konsumatorët, veçanërisht ata në nevojë dhe klientët në zona të largëta. Ata do të vendosin dhe publikojnë një sërë kriteresh, të cilat mund të përfshijnë të ardhura të ulëta, shpenzime të larta të të ardhurave të disponueshme për energji dhe efikasitetin të dobët të energjisë.

Direktiva thekson se rishikimi i Komisionit, në veçanti, do të vlerësojë nëse klientët, veçanërisht ata që janë vulnerabël ose në varfëri energjetike, mbrohen në mënyrë adekuate sipas kësaj direktive. Pra, Komisioni është institucioni përgjegjës për të kontrolluar efektivitetin e këtij akti.

Axhenda e Re e Konsumatorit 2020 - 2025¹⁶ ka nënvizuar se përbalueshmëria është thelbësore për të siguruar akses në produkte dhe shërbime për konsumatorët me të ardhura të ulëta. Disa Shtete Anëtare përdorin masa për mbrojtjen e konsumatorit krahas masave të mbrojtjes sociale për të synuar njerëzit me të ardhura të ulëta. Rekomandimi i Komisionit për Varfërinë e Energjisë u ofron Shteteve Anëtare udhëzime për mënyrat për të trajtuar varfërinë energjetike, në mënyrë që të fuqizohen konsumatorët vulnerabël të energjisë.

Është ende një sfidë brenda BE-së për të përcaktuar varfërinë energjetike, si koncept i lëvizshëm dhe i ndryshueshëm. Përveç kësaj, BE-ja synon Shtetet Anëtare për përcaktimin e saj, për të përcaktuar kufijtë, për të mbështetur konsumatorët vulnerabël dhe për të promovuar efikasitetin e energjisë.

Përkufizimet e varfërisë energjetike në bazë të ngarkesave aktuale të energjisë lënë jashtë familjet që kanë akses të ulët energjetike, por janë ende të varfra, sepse, ndoshta, ata kanë prioritet 'ngrënien' mbi 'ngrohjen'. Varfëria energjetike nuk ka të bëjë domosdoshmërisht me uljen e energjisë konsumin, apo faturën e energjisë. Bëhet fjalë për mundësimin e familjeve që të kenë shërbime të mira energjetike në shtëpi.

---

duhet të lejojë politikat kombëtare në favor të klientëve vulnerabël."

¹⁶ Teksti i plotë: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0696>

- Kjo do të thotë se duhet të rritet shuma që mund të paguajnë për energji disa familje të varfra nga energjia. Siç do të argumentohet në paragrafët e ardhshëm, mbështetja e të ardhurave është mënyra më e mirë për ta bërë këtë; - Në mënyrë që të gjitha familjet e varfra me energji të kenë nevojë të shpenzojnë më pak për energji, është me të vërtetë më mirë t'u jepet mundësia për të reduktuar faturën e energjisë, d.m.th. të marrin shërbime më të mira të energjisë me çmim të reduktuar nëpërmjet përmirësimit të efikasitetit të energjisë;

- Ekziston një grup i tretë i familjeve me varfëri energjitike: ata që kanë nevoja në mënyrë disproporcionale të larta për energji për shkak të përbërjes së tyre demografike (që kanë në shtëpi fëmijë të vegjël, adoleshentë, pensionistë ose individë të papunë); të cilët janë pjesë e marrëveshjeve të veçanta stehimi, ngrohje ose pronësie që nuk lejojnë investime në efikasitetin e energjisë ose ndërrimin e karburantit; dhe të cilët nuk janë në gjendje të kenë qasje në mbështetjen për përmirësimin e varfërisë energjetike për arsye të ndryshme socio-kulturore. Siç diskutohet më poshtë, ata kanë nevojë për mbështetje më sistematike përmes fushatave informuese dhe skemave të rikonstruksionit të bazuara në zonë¹⁷.

4 Legjislacioni kombëtar për të drejtën e aksesit në energji.

Ligji nr. 22/2018 "Për Strehimin Social"¹⁸ parashikon në nenin 4 "Parimi i stehimit adekuat" sipas të cilit stehimi adekuat duhet të sigurojë akses në shërbimet publike, si furnizimi me ujë të pijshëm dhe energji, largimi i ujit të ndotur dhe mbetjeve. Menaxhimi etj. Bazuar në parimin e mosdiskriminimit, e drejta për stehim adekuat i garantohet të gjithëve me paragjykim dhe diskriminim.

Ligji nr. 43/2015 "Për sektorin e energjisë"¹⁹, i ndryshuar, synon të garantojë një furnizim të qëndrueshëm dhe të sigurt me energji për klientët, nëpërmjet krijimit të një tregu funksional dhe konkurrues të energjisë elektrike, duke marrë në konsideratë interesat e konsumatorëve, sigurinë dhe cilësinë e shërbimit e furnizimit me energji elektrike dhe kërkesat për mbrojtjen e mjedisit. Ligji përcakton konceptin "Klient në nevojë" si një klient familjar, i cili, për shkak të statusit të tij social, gëzon disa të drejta të veçanta në lidhje me furnizimin me energji elektrike, të parashikuara në raste të jashtëzakonshme, sipas përcaktimeve të këtij ligji. Gjithashtu, përcaktohet se "Shërbimi universal i furnizimit" është një shërbim publik për furnizimin e konsumatorëve fundorë, i cili siguron të drejtën e tyre për t'u furnizuar me energji elektrike të një cilësie të caktuar, brenda të gjithë territorit të Republikës së Shqipërisë, me çmime të rregulluara. lehtësisht dhe qartësisht të krahasueshme, transparente dhe jodiskriminuese. Pra, ligji ndjek dispozitën e Direktivës së BE-së, për cilësinë, sasinë e furnizimit me energji dhe parimet mbi të cilat bazohet funksionimi i tregut të synuar. Enti Rregullator i Energjisë ka detyrimin të garantojë standarde në përmbushjen e detyrimit të shërbimit publik në furnizimin me energji elektrike, mbrojtjen e konsumatorëve në nevojë dhe garantimin e pajtueshmërisë gjatë procesit të shkëmbimit të të dhënave, lidhur me ndryshimin e furnizuesit. Ligji detyron furnizuesin universal të furnizojë klientët në nevojë, duke respektuar kushtet e përcaktuara në nenin 96. Konsumatori në nevojë është

¹⁷ Bouzarovski, Stefan "Drejtesia sociale dhe ndryshimi klimatik: Adresimi i varfërisë energjetike në Evropë",

https://www.socialplatform.org/wp-content/uploads/2014/01/Article_energy-poverty_Bouzarovski.pdf

¹⁸ Teksti i plotë gjendet në: <https://financa.gov.al/wp-content/uploads/2018/12/ligj-nr.-22-dt.-3.5.2018.pdf>. Aktualisht, ligji është në proces ndryshimi në Kuvend.

¹⁹ Ligji është plotësisht i harmonizuar me Direktivën 2009/72/CE. Në ditët e sotme kjo direktivë është shfuqizuar, ndaj shtetit shqiptar i duhet të amendojë ligjin në përputhje me Direktivën e re 2019/944/BE.

një koncept që rregullohet në nenet 95 dhe 96 të këtij ligji.

Ministria përgjegjëse për çështjet sociale, në bashkëpunim me ministrinë përgjegjëse për energjinë, Ministrinë e Financave dhe në konsultim me ERE-n dhe grupet e interesit, harton kriteret, procedurat për përfitimin e statusit të klientit në nevojë dhe mënyrën e trajtimit të tyre, të cilat miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Në ditët e sotme, Këshilli i Ministrave nuk e ka miratuar ende këtë vendim, përveç rekomandimeve të organeve të ndryshme të pavarura dhe shoqërisë civile në Shqipëri²⁰. Ligji ka renditur disa kriteret për të pasur statusin e klientit në nevojë, kryesori janë të ardhurat më të ulëta. Bazuar në këto dispozita, Vendimi i Këshillit të Ministrave mund t'u japë të drejtën e këtyre dispozitave edhe konsumatorëve në nevojë.

Vendimi i Bordit të Entit Rregullator të Energjisë nr. 246, datë 11.12.2018 "Rregullorja për kushtet specifike të ndërprerjes së furnizimit me energji elektrike të konsumatorëve në nevojë"²¹ synon të përcaktojë dhe të ofrojë rregulla të qarta për ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike nga Furnizuesi për klientët në nevojë, në përputhje me kushtet dhe procedurat e përcaktuara. Në Ligjin për Sektorin e Energjisë Elektrike dhe në këtë rregullore, si dhe për të siguruar trajtimin e barabartë dhe jodiskriminues ndaj të gjithë klientëve në nevojë, duke respektuar të drejtat dhe detyrimet që rrjedhin nga statusi i tyre. Pra, nga hierarkia e akteve, kjo rregullore është nën Vendim të Këshillit të Ministrave dhe organi rregullator ka shkuar më tej në kompetencat e tij. Mungesa e akteve nënligjore i ka vënë në situatë diskriminuese këta konsumatorë për shkak të mungesës së furnizimit me energji. Gjithashtu, sipas akteve të përmendura, regjistri i klientëve në nevojë është i ndryshueshëm dhe duhet të sigurojë hyrjen dhe daljen nga ky regjistër.

Ligji nr. 121/2016 "Për shërbimet e kujdesit social në Republikën e Shqipërisë" synon të përcaktojë rregullat për ofrimin dhe ofrimin e shërbimeve të përkujdesit social, të cilat ndihmojnë në mirëqenien dhe përfshirjen sociale të individëve dhe familjeve që kanë nevojë për kujdes social. Ky ligj gjithashtu nënvizon të drejtën për akses në shërbime për të gjithë. E drejta për strehim të përkohshëm është një nga shërbimet e renditura në këtë ligj. Neni 25 parashikon: "1. Përfituesit e shërbimeve të kujdesit social përfitojnë nga shërbimet publike, si arsimi dhe shëndetësia. Shpenzimet e tyre përballohen nga Buxheti i Shtetit. 2. Përfituesit e shërbimeve sociale, të përcaktuara në pikën 1, të këtij neni, përfshihen në kategorinë e personave ekonomikisht joaktivë, përsa i përket skemës së sigurimit të detyrueshëm të kujdesit shëndetësor. Kontributi në fondin e sigurimit të detyrueshëm shëndetësor për këto kategori paguhet nga Buxheti i Shtetit." Pra, ky ligj përdor termin "persona ekonomikisht joaktivë" duke iu referuar klientëve në nevojë, sipas ligjit "Për sektorin e energjisë". Ky ligj është i qartë në përcaktimin e institucioneve përgjegjëse për garantimin e shërbimeve të kujdesit social. Sipas nenit 26, bashkia ofron dhe administron shërbimet e kujdesit social brenda territorit të saj: a) identifikimin e nevojave; b) vlerësimin e nevojave bazuar në hartën e cenueshmërisë; c) hartimin e planit social vendor; ç) programimin e buxheteve vendore; d) planifikimi i shportës bazë të shërbimeve sociale; dh) kontraktimin e ofrimit të shërbimeve të kujdesit social nëpërmjet procedurave të prokurimit, sipas legjislacionit në fuqi për prokurimin publik; e) duke koordinuar me Shërbimin Social Shtetëror të nevojshme shërbimet e kujdesit social. Pushteti vendor është qeverisja pranë qytetarëve dhe kjo është arsyeja që ligji ka dhënë shumë kompetenca, nga identifikimi i nevojave deri te planifikimi i buxhetit vendor.

²⁰ Hidhini një sy studimit të përgatitur nga Komisioneri kundër Diskriminimit: <https://www.kmd.al/wp-content/uploads/2021/06/Raporti-klienteve-ne-nevoje.pdf>

²¹ Teksti i plotë gjendet në: http://www.ere.gov.al/doc/Rregullorja_per_kriteret_e_nderprerjes_te_Klienteve_ne_Nevoje_per_QPZ_-_final.pdf

Raporti i Progresit për Shqipërinë 2022 thotë se: "Shqipëria është e përgatitur në mënyrë të moderuar në këtë fushë (në lidhje me Kapitullin 15 – Energjia)". Nuk ka asnjë angazhim për varfërinë energjetike dhe eficientia e energjisë nuk i ka përmbushur objektivat e saj në drejtim të kursimit të energjisë prej 6.8% deri në vitin 2021 dhe Agjencia për Eficientë të Energjisë ende nuk është plotësisht funksionale.

Mungesa e akteve nënligjore, krizat ekonomike dhe periudha e pandemisë kanë vënë në vështirësi konsumatorët me të ardhura të ulëta.

Si pjesë e detyrimit të tyre për të vlerësuar varfërinë energjetike në Planet Kombëtare të Energjisë dhe Klimës (NECP), disa vende të BE-së kanë integruar masa të synuara në strategjitë e tyre kombëtare dhe po zhvillojnë përkufizimet, metodat dhe zgjidhjet e tyre të matjes dhe monitorimit për të trajtuar varfërinë energjetike. Plani Kombëtar i Shqipërisë për Energjinë dhe Klimën (korrik 2021) vendos një objektiv për përcaktimin e varfërisë energjetike, duke krijuar një sistem kombëtar për monitorimin sistematik të varfërisë energjetike dhe duke rekomanduar masa për zhdukjen e varfërisë energjetike.

Megjithatë, NECP-ja shqiptare pranon se "nuk ka politika specifike për të trajtuar varfërinë energjetike. Instrumentet e vetme që aplikohen janë skemat e kompensimit në formën e përfitimeve në para që aplikohen për familjet në nevojë".

Një nga masat trajton varfërinë energjetike me titullin "Çrrënjësja e varfërisë energjetike", pa një afat kohor të përcaktuar dhe me objektivin kryesor "për të përshtatur përkufizimin e varfërisë energjetike sipas gjetjeve të studimit të EnCS të publikuar në dhjetor 2021, për të krijuar një sistem kombëtar për monitorimin sistematik të tij dhe zbatimin e masave për zhdukjen e varfërisë energjetike deri në vitin 2035.

Fatkeqësisht, asnjë nga rezultatet e vendosura për vitin 2023 nuk është në rrugën e duhur për t'u zhvilluar. Asnjë Plan Veprimi nuk është publikuar deri më tani.

Përveç kësaj, dimensionin gjinor nuk trajtohet (gjinia neutrale/gjinia e verbër). Vazhdojnë të nevojiten përpjekje për të siguruar që të gjitha strategjitë kombëtare shqiptare në nivel qendror dhe vendor të jenë të integruara gjinore dhe të mbështeten nga buxheti i përgjeshëm gjinor²².

Aktualisht, Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka hartuar Strategjinë e Re Ndërsektoriale për Mbrojtjen e Konsumatorit dhe Mbikëqyrjen e Tregut 2023-2030. Ky dokument ka një fokus të veçantë tek konsumatorët, e drejta e tyre për furnizim me energji, kontrata e furnizimit me energji, zgjidhjet alternative të mosmarrëveshjeve. Një fokus i veçantë ka tek klienti në nevojë, të drejtat e konsumatorit dhe ndërgjegjësimi i konsumatorëve.

5 Varfëria energjetike

E drejta për akses në energji pa diskriminim renditet si e drejtë themelore, si e drejtë e njeriut. Përveç kësaj, si në vendet e zhvilluara ashtu edhe në vendet në zhvillim, përpjekjet e shteteve nuk kanë qenë të mjaftueshme për të minimizuar apo eliminuar totalisht varfërinë energjetike. Për arsye ekonomike, politike dhe sociale, nuk ka një përkufizim të vetëm për varfërinë energjetike. Secili vend ka përkufizimin e tij ose jep kriteret, kur ka varfëri energjetike²³.

---

²² European Commission 2021

²³ Qipro është një nga vendet e para në Bashkimin Evropian që ka përkufizime zyrtare për konsumatorët e cenueshëm dhe varfërinë energjetike. Përkufizimi i konsumatorëve vulnerabël përfshin familjet e mëdha me fëmijë, familjet me përfitime sociale dhe personat me aftësi të kufizuara dhe sëmundje të caktuara. Këto familje të cenueshme kanë të drejtë të marrin një tarifë të reduktuar të energjisë elektrike. <https://energy-poverty.ec.europa.eu/system/files/2021-09/EPOV%20member%20states%20report%20on%20energy%20poverty%202019.pdf>

Megjithatë, zakonisht përkufizohet si pamundësia për të siguruar nivele adekuate të shërbimeve të energjisë në shtëpi. Ky përkufizim ka tre elementë të ndërlidhur: të sigurt do të thotë se mund të ketë arsye të shumta pse një familje nuk mund të arrijë energjinë që i nevojitet, niveli adekuat i energjisë shtëpiake përfshin një minimum material dhe social dhe shërbimet energjetike të ofruara në shtëpi janë përfitime që kontribuojnë në mirëqenien njerëzore²⁴.

Legjislati i BE-së lidh varfërinë energjetike me konsumatorët vulnerabël me të ardhura të ulëta. Rekomandimi i Komisionit është që Shtetet Anëtare duhet të zhvillojnë një përkufizim funksional të konceptit të varfërisë energjetike dhe ta bëjnë atë të disponueshëm publikisht për të përcaktuar sasinë e familjeve në varfëri energjetike sipas kritereve transparente²⁵. Për shkak të dallimeve në lidhje me situatën e tregut, kostot e energjisë, nivelet mesatare të të ardhurave dhe shpërndarjen e të ardhurave, përqindjen e popullsisë në rrezik të varfërisë, përjashtimin social, performancën energjetike të stokut të ndërtesave, diversitetin në masat e politikave, Komisioni Evropian i ka ofruar anëtarit Tregon të drejtën për të përcaktuar varfërinë energjetike. Megjithatë, Direktiva e Energjisë Elektrike dhe Rregullorja (BE) 2018/1999 mbi Qeverisjen e Bashkimit të Energjisë dhe Veprimet për Klimën përmbajnë indikacione të qarta se 'varfëri energjetike' nënkupton një situatë në të cilën një familje nuk mund të përballojë shërbimet thelbësore energjetike të nevojshme për një standard të denjë të të jetuarit²⁶. Ligjvënësi i BE-së ka bërë një listë indikative, jo shteruese të treguesve si shtytësit kryesorë, duke nënvizuar të drejtën e çdo shteti anëtar për të përcaktuar në nivel kombëtar, duke marrë parasysh faktorët socialë, ekonomikë dhe kulturorë. Si një koncept shumëdimensional, sipas Rekomandimit të Komisionit, çdo Shtet Anëtar inkurajohet të përdorë të dhënat kombëtare të disponueshme për të zhvilluar tregues të mëtejshëm, veçanërisht për të zhvilluar një koncept të bazuar në gjini të varfërisë energjetike.

Treguesit ndahen në katër grupe:

(a) tregues që krahasojnë shpenzimet e energjisë dhe të ardhurat: këta përcaktojnë sasinë e varfërisë së energjisë duke parë shpenzimet e energjisë të familjeve në lidhje me një masë të të ardhurave (p.sh. numri i familjeve që shpenzojnë më shumë se një pjesë e caktuar e të ardhurave të tyre për shërbimet e energjisë shtëpiake)

(b) tregues të bazuar në vetëvlerësim: këta vlerësojnë varfërinë energjetike duke pyetur drejtpërdrejt familjet se deri në çfarë mase ndihen të aftë të përballojnë energjinë (p.sh. aftësia për ta mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate të ngrohtë në dimër dhe të freskët në verë)

(c) treguesit e bazuar në matje direkte: këta matin variablat fizike për të përcaktuar përshtatshmërinë e shërbimeve të energjisë (p.sh. temperatura e dhomës)

(d) tregues indirekt: këta janë krijuar për të matur situatën e varfërisë energjetike nëpërmjet faktorëve të lidhur, të tillë si pagesat e prapambetura në faturat e shërbimeve, numri i shkyçjeve dhe cilësia e banesave²⁷.

Nga një burim tjetër, varfëria energjetike është një realitet në Bashkimin Evropian (BE), ku shumë familje luftojnë të ngrohën ose ftohën shtëpitë e tyre ose të paguajnë faturat e tyre të

²⁴ Raport mbi Vlerësimin e Varfërisë Energjetike dhe Mekanizmat Mbështetës në Republikën e Moldavisë

²⁵ Dokumenti i Punës i Stafit të Komisionit UDHËZIMET E BE-së MBI VARFËRIMIN ENERGIJE. Shoqëruar dokumentin Rekomandimi i Komisionit për varfërinë energjetike {C(2020) 9600 final}

²⁶ Ibid.

²⁷ Dokumenti i punës i stafit të Komisionit UDHËZUES I BE-së MBI VARFËRIMIN ENERGIJE. Shoqëruar dokumentin Rekomandimi i Komisionit për varfërinë energjetike {C(2020) 9600 final}

energjisë në kohë²⁸. Për të qenë të vetëdijshëm për varfërinë energjetike, qeveritë duhet ta trajtojnë atë. Duke qenë se ky koncept është i ndryshueshëm, procesi duhet të përfshijë si pushtetin vendor ashtu edhe atë qendror. Shumica e acquis të BE-së u rekomandon Shteteve Anëtare të mbledhin të dhëna, t'i analizojnë dhe t'i krahasojnë ato në lidhje me varfërinë energjetike²⁹.

Rregullorja (BE) 2018/1999 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 11 dhjetor 2018 "Për qeverisjen e bashkimit të energjisë dhe veprimin për klimën"³⁰ parashikon në paragrafin (26) të preambulës së saj se. "Në planet e tyre të integruara kombëtare të energjisë dhe klimës, Shtetet Anëtare duhet të vlerësojnë numrin e familjeve në varfëri energjetike, duke marrë parasysh shërbimet e nevojshme energjetike vendase të nevojshme për të garantuar standardet bazë të jetesës në kontekstin përkatës kombëtar, politikat ekzistuese sociale dhe politikat e tjera përkatëse. , si dhe udhëzimet indikative të Komisionit për treguesit përkatës, duke përfshirë shpërndarjen gjeografike, që bazohen në një qasje të përbashkët për varfërinë energjetike. Në rast se një shtet anëtar konstaton se ka një numër të konsiderueshëm familjesh në varfëri energjetike, ai duhet të përfshijë në planin e tij një objektiv kombëtar tregues për uljen e varfërisë energjetike. Kjo rregullore synon të vërë përpara përgjegjësisë të gjitha shtetet për të vlerësuar numrin e familjeve në varfëri energjetike dhe për të miratuar plane kombëtare që synojnë uljen e varfërisë energjetike. Sipas nenit 24: "Kur zbatohet nënparagrafi i dytë i pikës (d) të nenit 3(3), Shteti Anëtar në fjalë do të përfshijë në raportin e tij kombëtar të integruar të progresit të energjisë dhe klimës: (a) informacion mbi progresin drejt treguesit kombëtar objektiv për të reduktuar numrin e familjeve në varfëri energjetike; dhe (b) informacion sasior për numrin e familjeve në varfëri energjetike, dhe, kur është e mundur, informacion mbi politikat dhe masat që trajtojnë varfërinë energjetike."

Varfëria energjetike nuk është e përcaktuar apo përmendur në ligjin shqiptar. Ligji i referohet "Konsumatorit në nevojë" si një konsumator që ka disa të drejta specifike në lidhje me furnizimin me energji, për shkak të statusit social.

Kategoria e personave që sipas përcaktimeve të ligjit nr. 43/2015 "Për Sektorin e Energjisë Elektrike" mund të jenë përfitues të statusit të "klientit në nevojë" janë vendosur në jo të favorshëm në përputhje me përcaktimet e vetë këtij ligji; duke u mohuar atyre mundësinë për të përfituar nga furnizimi me energji elektrike në periudha të caktuara gjatë të cilave ata gëzojnë statusin e klientit në nevojë ose në rastet kur klienti është paraqitur dhe ndodhet në proces trajtimi të kërkesës së tij, për t'u klasifikuar si "klient në nevojë", pra, vendosen në pozicione përjashtuese dhe diskriminuese, pikërisht për shkak të gjendjes së tyre sociale dhe ekonomike. Vendimi i KM nr.8, datë 14.1. .2015 "Për mbrojtjen e shtresave në nevojë, për efekt të heqjes së fashës së konsumit të energjisë elektrike deri në 300 kWh në muaj", thuhet se përfitojnë kompensim familjet me ndihmë ekonomike, kryefamiljarët në pension pleqërie apo invaliditeti, familjet që përbëhen nga të personave me aftësi të kufizuara, të verbër, paraplegjikë dhe tetraplegjikë dhe punonjës buxhetorë me pagë nën 35 mijë lekë në muaj.

Kjo listë shteruese i ka mohuar një numri të madh njerëzish të drejtën për të marrë mbështetje, duke i lënë ata në varfëri energjetike.

---

²⁸ https://energy-poverty.ec.europa.eu/system/files/2022-06/EPAH%20handbook_introduction.pdf

²⁹ Dokumenti i punës i stafit të Komisionit UDHËZUES I BE-së MBI VARFËRIMIN ENERGIJE. Në dokumentin që shoqëron Rekomandimi i Komisionit për varfërinë energjetike {C(2020) 9600 final} thuhet se: "Fakti që komiza e re legjislative nuk ofron një përkufizim të harmonizuar të varfërisë energjetike tregon se ai njih diversitetin e situatave në Shtetet Anëtare. Ekziston një diversitet i madh midis vendeve të BE-së për sa i përket situatës së tregut, kostove të energjisë, niveleve mesatare të të ardhurave dhe shpërndarjes së të ardhurave, përqindjes së popullsisë në rrezik të varfërisë, përjashtimit social, performancës energjetike të stokut të ndërtesave, etj. Ka edhe diversitet në masat e politikave që ata kanë zbatuar deri më tani për t'u marrë me situatat e varfërisë dhe cenueshmërisë energjetike."

³⁰ Teksti i plotë është në dispozicion në: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1999>

Ligji nr.9355/2005 “Për ndihmën dhe shërbimet sociale”, i ndryshuar, synon të përcaktojë ndihmën dhe shërbimet sociale për individët dhe grupet në nevojë, të cilët nuk mund të sigurojnë plotësimin e nevojave themelore jetike, zhvillimin e aftësive dhe mundësive personale dhe ruajtja e integritetit dhe përfshirja sociale për shkak të aftësive dhe mundësive të kufizuara ekonomike, fizike, psikologjike dhe sociale dhe për të zbutur varfërinë dhe përjashtimin social për individët dhe familjet, si dhe krijimin e mundësive për integrimin e tyre, nëpërmjet ofrimit të një sistemi ndërhyrjesh dhe shërbime për të përmirësuar jetën e tyre.

Ligji përdor termin “individë dhe grupe në nevojë”. Në përputhje me dispozitat e ligjit nr. 121/2016 “Për shërbimet e përkujdesit social në Republikën e Shqipërisë”, Shërbime sociale përkufizohen grupi i shërbimeve që u ofrohen individëve dhe grupeve në nevojë, të cilët nuk janë në gjendje të plotësojnë, me burimet që disponojnë, nevojat e tyre jetike për ruajtjen, zhvillimin dhe rehabilitimin e mundësive individuale, për të kapërcyer nevojat emergjente ose kronike. “Familje në nevojë” është familja që nuk ka të ardhura ose ka të ardhura të pamjaftueshme nga programi i mbrojtjes sociale, remitancat, qiratë, pasuritë, bujqësia apo të ardhura të tjera. “Individ në nevojë” është personi fizik që është: jetim, viktimë trafikimi, viktimë e dhunës në marrëdhëniet familjare. Pra, ligji nr.9355/2005 “Për ndihmën dhe shërbimet sociale” përcakton dy terma: familje në nevojë dhe individ në nevojë. Nuk ka asnjë term të unifikuar për klientin në nevojë, sipas legjislationit për sektorin e energjisë. Nuk është përkufizimi i varfërisë energjetike, por përdorimi i "pa të ardhura ose të ardhura të pamjaftueshme".

Ekziston një korrelacion midis varfërisë së të ardhurave dhe varfërisë energjetike. Në Shqipëri, perceptohet gjerësisht se njerëzit që kanë të ardhura më të ulëta, ndihmë ekonomike ose që jetojnë vetëm me pagesa sociale janë në varfëri energjetike. Studimet apo të dhënat e mbledhura nga organizata të ndryshme kanë treguar se personat në varfëri energjetike janë shumë më tepër siç deklarohet nga qeveria³¹.

Trajtimi i varfërisë energjetike ka përfitime të shumta potenciale, si: më pak para të shpenzuara nga qeveria për shëndetësi, reduktim i ndotjes së ajrit, rehati dhe mirëqenie më të mirë, buxhete të përmirësuara të familjeve dhe rritje e përfshirjes sociale³².

6 Mjete statistikore të përdorura për të matur varfërinë energjetike

Mënyra më e saktë për të përcaktuar prevalencën e varfërisë energjetike do të ishte vlerësimi i situatës së çdo familjeje. Megjithatë, kjo qasje nuk është e realizueshme për shkak të numrit të madh të burimeve të kërkuara. Në vend të kësaj, për të vlerësuar numrin e familjeve të varfëra me energji, studimet mbështeten në të dhënat statistikore të marra nëpërmjet anketave të standardizuara, si p.sh.

- Anketa e Buxhetit të Familjeve
- Anketa mbi të ardhurat dhe kushtet e jetesës

Për të identifikuar familjet me energji të varfër mund të përdoren disa tregues:

- **Treguesi M/2.** Treguesi M/2 paraqet peshën e familjeve, shpenzimi absolut i energjisë

³¹ Studimi i përgatitur nga Komisioneri kundër Diskriminimit: <https://www.kmd.al/wp-content/uploads/2021/06/Raporti-klienteve-ne-nevoje.pdf>

³² <https://www.empowermed.eu/wp-content/uploads/2020/09/Varferia-Energjitike.pdf>

i të cilave është nën gjysmën e mesatares kombëtare, ose me fjalë të tjera anormalisht të ulëta. Kjo mund të jetë për shkak të standardeve të larta të efikasitetit të energjisë, por mund të jetë gjithashtu tregues i rrezikshmërisë së nën-konsumimit të energjisë nga familjet.

- **Treguesi 2M.** Treguesi 2M paraqet përqindjen e familjeve, pjesa e të cilave në shpenzimet e energjisë në të ardhura është më shumë se dyfishi i peshës mesatare kombëtare.
- **Pagesat e prapambetura në faturat e shërbimeve.** Pjesa e popullsisë që ka detyrime të prapambetura në faturat e shërbimeve komunale, bazuar në pyetjen "Në dymbëdhjetë muajt e fundit, a ka pasur familje me detyrime të prapambetura, d.m.th., nuk ka mundur të paguajë në kohë për shkak të vështirësive financiare për faturat e shërbimeve (ngrohje, energji elektrike, gaz, ujë etj.) për banesën kryesore?"
- **Pamundësia për të mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate të ngrohtë.** Pjesa e popullsisë që nuk është në gjendje ta mbajë shtëpinë e tyre të ngrohtë në mënyrë adekuate, bazuar në pyetjen "A mund të përballojë familja juaj të mbajë shtëpinë e saj të ngrohtë në mënyrë adekuate?".
- **Kondensimi, çatia që rrjedh, kalbja/ dëmtimi në dritare ose dyer.** Pjesa e popullsisë me rrjedhje, lagështi apo kalbje në banesën e tyre, bazuar në pyetjen "A keni ndonjë nga problemet e mëposhtme me banesën/akomodimin tuaj?
  - një çati që pikon
  - mure/dysheme/themele me lagështirë
  - kalbet në kornizat e dritareve ose dyshemesë

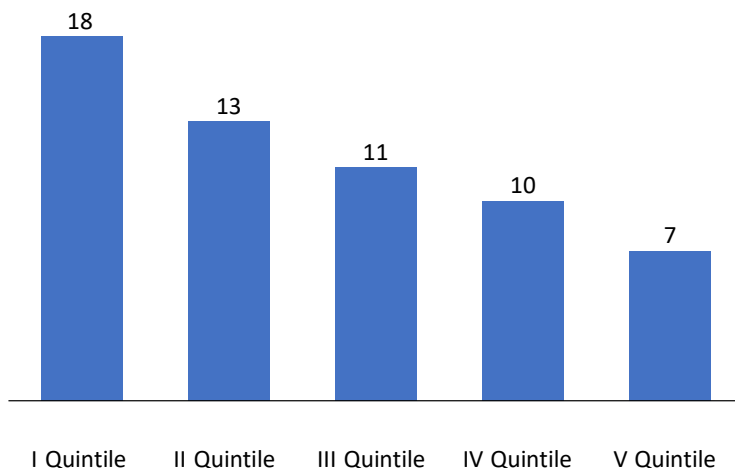
Për llogaritjen e këtyre treguesve nevojiten të dhëna të ndara nga anketa nga zyrat përkatëse statistikore. Tabela e mëposhtme ofron burimet për secilin tregues (ABEF ose EU SILC).

Tabela 5 Lista e treguesve dhe burimet e tyre të anketimit

Treguesi	Burimi
Treguesi M/2	HBS
Indikatori 2M	HBS
Pagesat e prapambetura në faturat e shërbimeve	EU SILC
Pamundësia për të mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate të ngrohtë	EU SILC
Kondensim, çati që rrjedh, kalbje në dritare ose dyer	EU SILC

Studiuesit vunë re një mungesë të dukshme të mikro të dhënave në faqen e internetit të INSTAT si në HBS ashtu edhe në BE SILC. Ndërsa rezultatet e përgjithshme janë të disponueshme, ndarja sipas decilit është e vështirë të arrihet. Kjo kufizon llogaritjen e treguesve të mësipërm. Megjithatë, të dhënat e mëposhtme që lidhen drejtpërdrejt me varfërinë energjetike janë të disponueshme nga EUROSTAT.

Pjesa e Ndërmarrjeve të Furnizimit në Anketën e Buxhetit të Familjeve

Figura 8 Pjesa e furnizuesve në vrojtimin e buxhetit familjar sipas kuintilit Burimi: INSTAT

Të dhënat ofrojnë informacion vetëm mbi përqindjen e shpenzimeve shtëpiake të alokuara për strehim, ujë, energji elektrike, gaz dhe lëndë djegëse të tjera për çdo kuintil. Në figurën 1, vihet re se shpenzimet mesatare për kuintilin e parë (buxheti më i ulët) arrijnë në 18%, duke u ulur gradualisht në 13%, 11%, 10% dhe 7% për kuintilet pasuese (buxheti më i lartë). Duke qenë se të dhënat përfshijnë shpenzimet për ujë dhe strehim, është e arsyeshme të konkludohet se shpenzimet e lidhura me energjinë ka të ngjarë të jenë pak më të ulëta.

Mund të vërehet se në familjet me buxhet më të ulët (kuintilin e parë ose familjet me 20% më të ulët të buxhetit), shpenzimet e lidhura me energjinë përbëjnë një pjesë më të madhe.

Duke rënë dakord për faktin se një familje është në varfëri energjetike nëse të paktën 10% e të ardhurave të familjes përdoren për plotësimin e nevojave që lidhen me energjinë, atëherë edhe familjet e kuintilit të dytë dhe të tretë mund të konsiderohen nën varfëri energjetike.

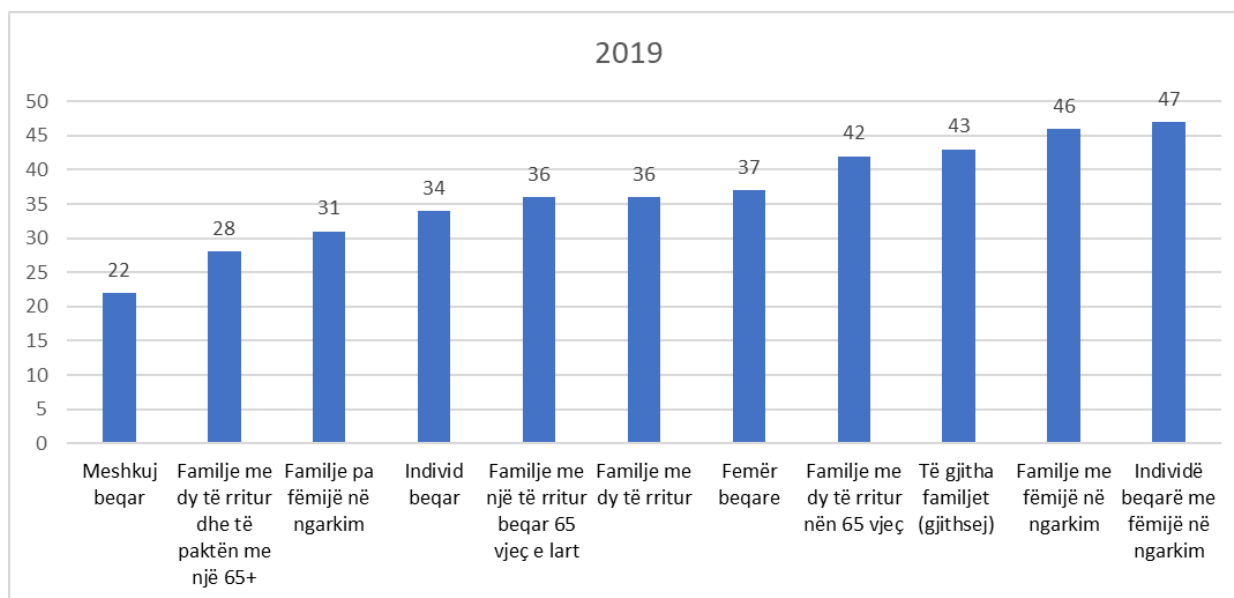
Pagesat e prapambetura në faturat e shërbimeve (2019)

Informacioni në lidhje me pagesat e vonuara për faturat e shërbimeve është nxjerrë nga të dhënat e EUROSTAT të vitit 2019. Këto të dhëna përfshijnë kategori të ndryshme familjesh, duke përfshirë:

- Të gjitha familjet (gjithsej)
- Individët beqarë
- Familje me një të rritur beqar 65 vjeç e lart
- Individë beqarë me fëmijë në ngarkim
- Femra beqare
- Meshkuj beqarë
- Familje me dy të rritur
- Familje me dy të rritur nën 65 vjeç
- Familje me dy të rritur me të paktën një të rritur 65 vjeç ose më shumë
- Familje pa fëmijë në ngarkim

Përqindja e familjeve me detyrime të prapambetura në faturat e shërbimeve është paraqitur në figurën 2, për ato familje me të ardhura nën 60% të të ardhurave mesatare të ekuivalizuara për të kapur familjet më të cenueshme. Lista e mësipërme tregon qartë se familjet me një prind, ose familje të moshës 65 vjeç e lart, individët që jetojnë vetëm janë të ndikuar drejtpërdrejt nga varfëria energjetike. Kushtet ekonomike dhe rritja e vazhdueshme e çmimeve synon listën e familjeve të përmendura më sipër. Kjo është arsyeja pse qeveri të ndryshme miratojnë fushata të ndryshme ose ndryshojnë skemat e tyre sociale për të mbrojtur dhe mbështetur këto familje në rrezik.

Lista është indikative dhe e hapur për individë apo familje të tjera që në një moment të caktuar mund të jenë në varfëri energjetike, për shkakë të paparashikueshme.

Figura 9 Pagesat e prapambetura në faturat e shërbimeve, 2019 Burimi: EUROSTAT

Pjesa e familjeve në Shqipëri me detyrime të prapambetura në faturat e shërbimeve komunale në 2019

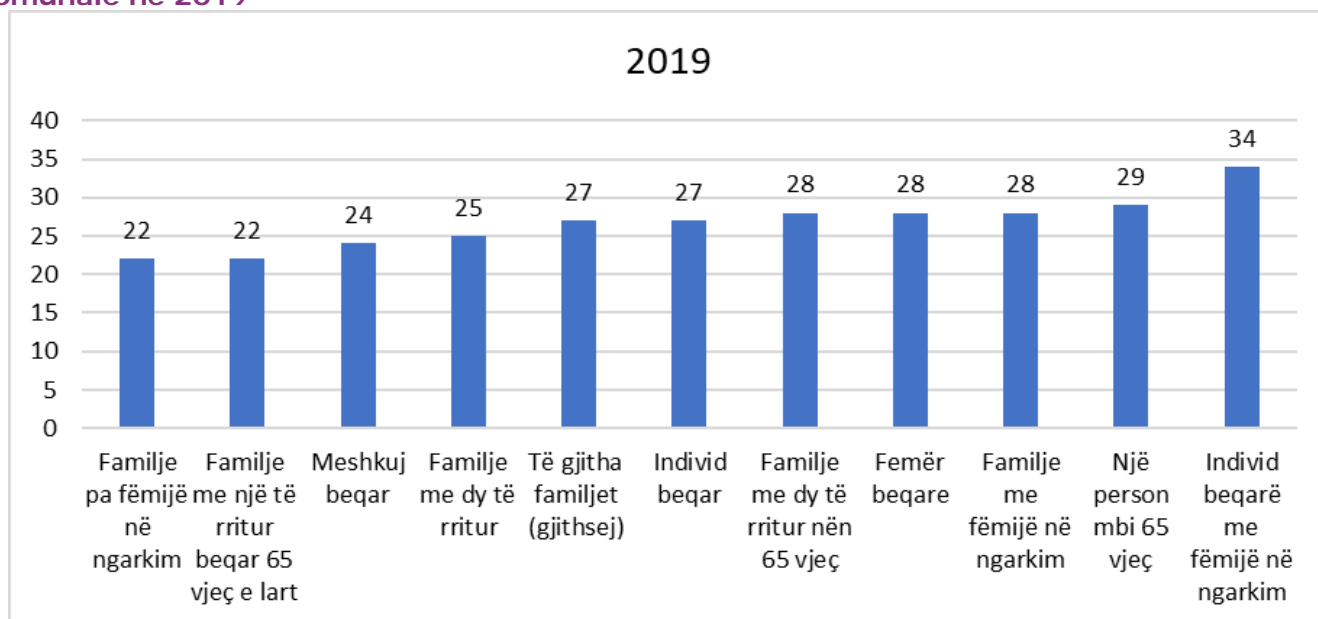

Figura 10 Pjesa e familjeve me detyrime të prapambetura në faturat e shërbimeve, 2019 Burimi: EUROSTAT

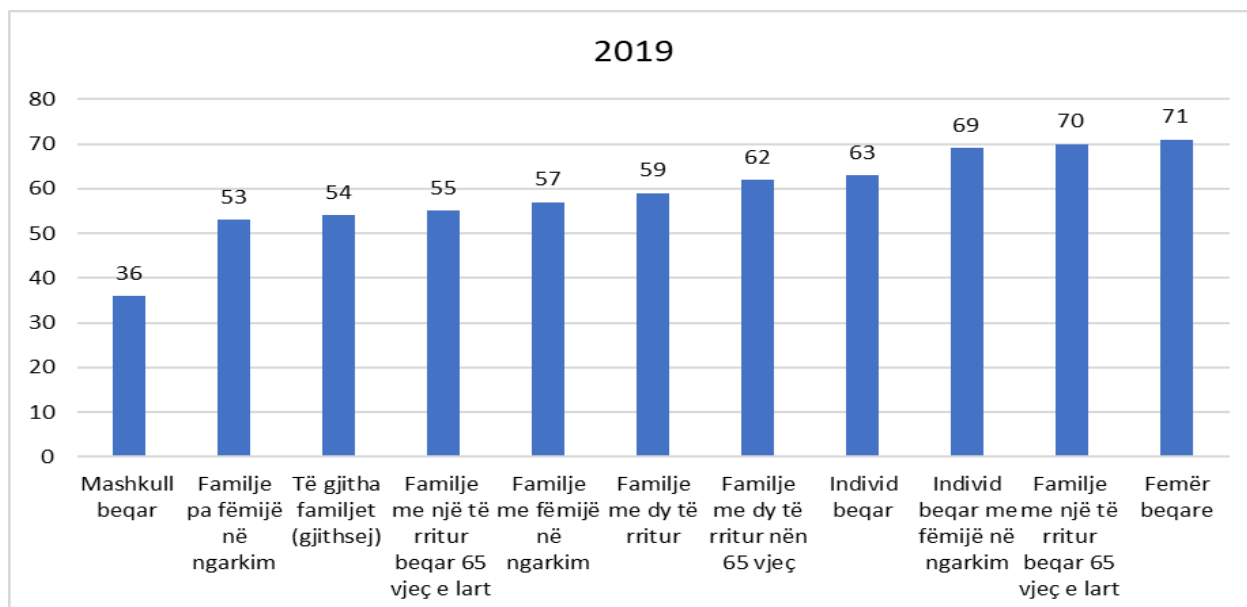
Siç ishte parashikuar, përqindja e familjeve që përballen me pagesat e vonuara të faturave të shërbimeve zvogëlohet kur merren parasysh të gjitha familjet kolektive. Sipas të dhënave të siguruara, në vitin 2019, 34% e familjeve me një person me fëmijë në ngarkim kishin detyrime të prapambetura në faturat e shërbimeve. Megjithatë, gjatë ekzaminimit të të gjitha familjeve, pavarësisht nga të ardhurat, 27% e tyre kanë hasur probleme me faturat e papaguara të shërbimeve. Ky fakt nuk duhet të konsiderohet në vlerë absolute, pasi ky numër lidhet me persona të regjistruar zyrtarisht, të cilët kanë një kontratë të vlefshme dhe janë debitorë me institucionet publike. Ka shumë familje të tjera, grupe apo komunitete të marginalizuara, të cilat nuk janë të regjistruara si p.sh. romët, apo të tjerë që nuk jetojnë në hapësira të konsideruara si shtëpi sipas legjislacionit tonë, ose nuk kanë kontratë qiraje, pra nuk përfshihen. ose konsiderohen nga institucionet publike.

Kjo është arsyeja që numri real i individëve/familjeve që jetojnë në varfëri energjetike është më i lartë se të dhënat zyrtare.

Pamundësia për të mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate të ngrohtë

Të dhënat mbi pamundësinë për të mbajtur ngrohtë një familje janë paraqitur në figurën vijuese për ato familje me të ardhura nën 60% të të ardhurave mesatare të ekuivalizuara për të kapur familjet më të cenueshme.

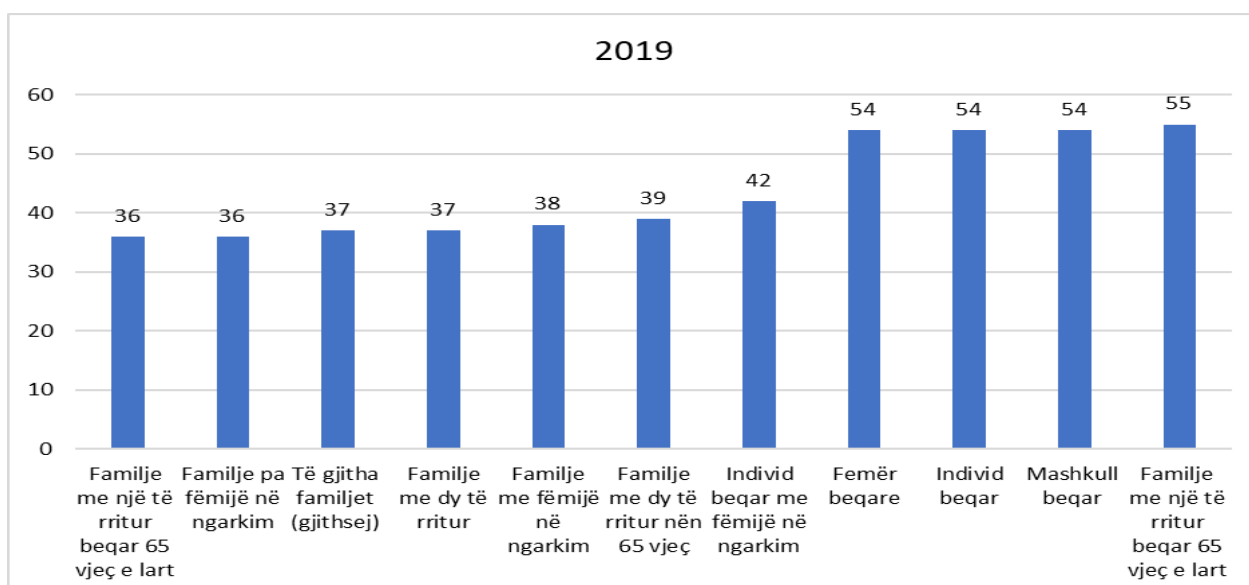
Të dhënat e paraqitura në figurën 4 nënvizojnë se familjet beqare me kryefamiljare femra hasen sfidat më të rëndësishme në ruajtjen e ngrohtësisë së duhur në shtëpitë e tyre, me 71% të tyre të paaftë për ta bërë këtë në vitin 2019. Përqindje të ngjashme, megjithëse pak më të ulëta, u vërejtën për beqarët individët me fëmijë në ngarkim dhe familjet me një të rritur të vetëm 65 vjeç e lart. Këto gjetje sugjerojnë se familjet me një prind, individët në pension që jetojnë vetëm dhe familjet me një person, në përgjithësi, u përballën me pengesat më thelbësore në ruajtjen e ngrohtësisë shtëpiake. Në total, 54% e familjeve me të ardhura nën 60% të të ardhurave mesatare të ekuivalizuara përjetuan vështirësi në mbajtjen e shtëpive të tyre të ngrohta në vitin 2019.

Figura 11 Pamundësia për të mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate të ngrohtë, 2019 Burimi: EUROSTAT

-Përqindja e familjeve në Shqipëri që nuk janë në gjendje për të mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate në 2019

Përqindja e familjeve që përballen me vështirësi në ruajtjen e ngrohtësisë së mjaftueshme në shtëpi zvogëlohet kur merren parasysh të gjitha familjet kolektive. Sipas të dhënave të paraqitura, grupi me përqindjen më të lartë të familjeve që luftojnë për të mbajtur shtëpitë e tyre të ngrohta në mënyrë adekuate përbëhet nga ata me një të rritur beqar të moshës 65 vjeç e lart, ku 55% e familjeve të tilla përballen me këtë problem. Njëkohësisht, 37% e të gjitha familjeve përjetojnë sfida në ruajtjen e ngrohtësisë adekuate në shtëpi.

Figura 12 përqindja e familjeve të paaftë për të mbajtur shtëpinë në mënyrë adekuate, 2019 Burimi: EUROSTAT

Kondensim, çati që rrjedh, kalbje në dritare ose dyer

Të dhënat për kondensimin, çatitë që rrjedhin, kalbjen në dritare ose dyer janë paraqitur për ato familje me të ardhura nën 60% të të ardhurave mesatare të ekuivalizuara për të kapur familjet më të rrezikuara. Të dhënat e paraqitura në tabelën e mëposhtme zbulojnë se familjet që përbëhen nga një i rritur i vetëm me fëmijë në ngarkim ishin më të prekura, ku 47% e këtyre familjeve plotësonin kriteret e specifikuar në vitin 2019.

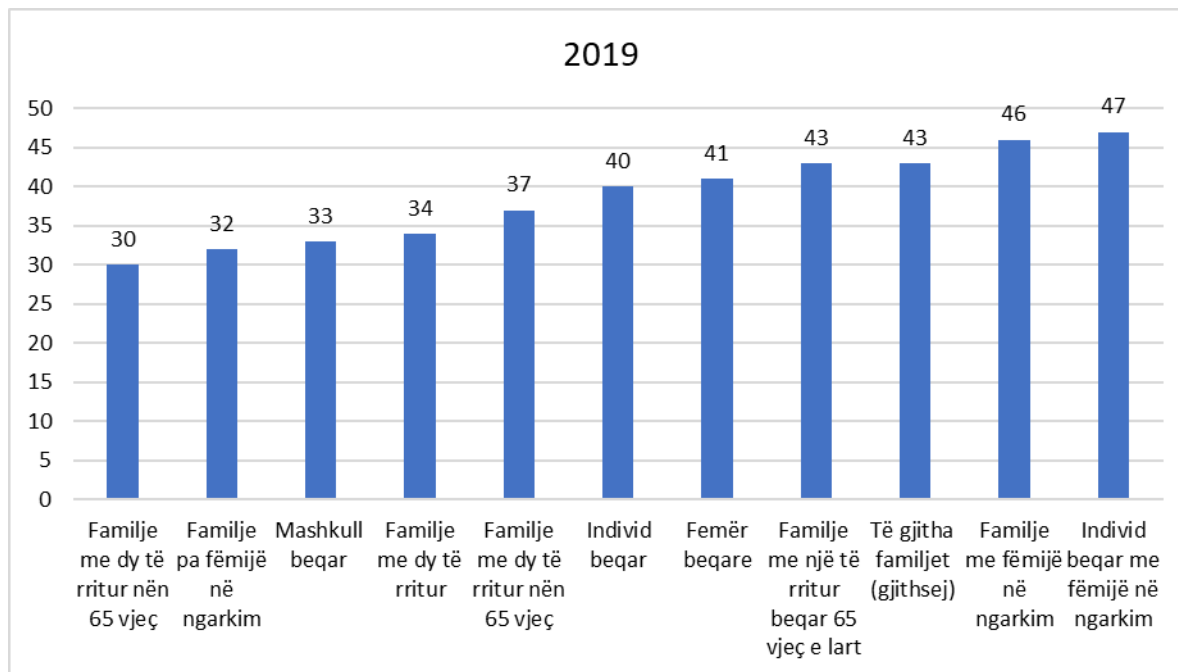

Figura 13 kondensimi, çatia që rrjedh dhe dritaret ose dyert e kalbura për familjet me të ardhura të ulëta, 2019
Burimi: EUROSTAT

Pjesa e familjeve në Shqipëri që vuajnë nga kondensimi, çatia që rrjedh, kalbja në dritare apo dyer në 2019

Siç pritej, përqindja e familjeve që përjetojnë çati që rrjedhin zvogëlohet kur merren parasysh të gjitha familjet në tërësi. Familjet e vetme me fëmijë në ngarkim janë më të prekura nga ky problem, ku 36% e tyre hasin çati që pikon. Njëkohësisht, 30% e të gjitha familjeve raportojnë se përballeshin me probleme me rrjedhjet e çatisë.

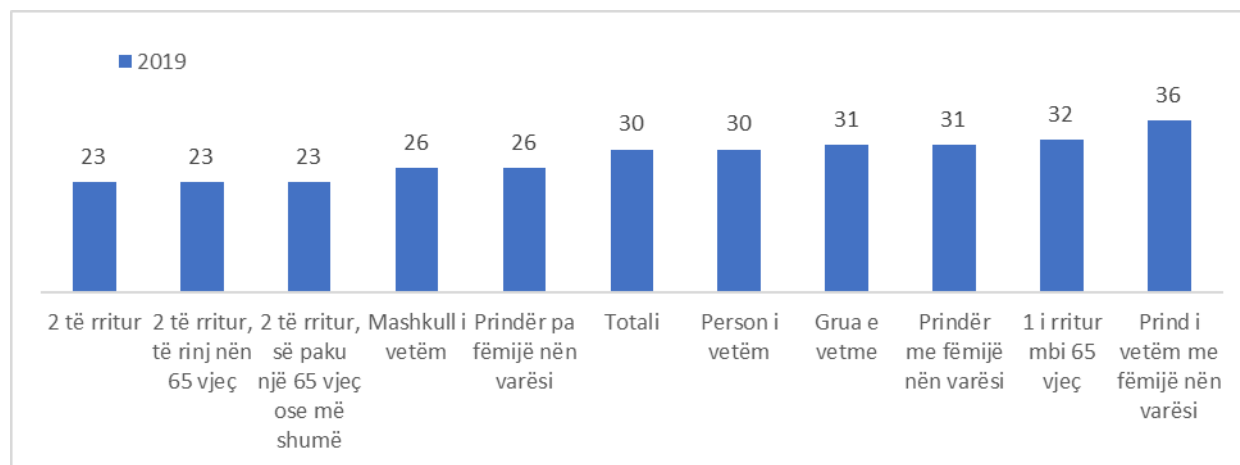

Figura 14 Familjet që vuajnë nga kondensimi, çatia që rrjedh, kalbja në dritare ose dyer, 2019 Burimi: EUROSTAT

7 Të ardhurat dhe kushtet e jetesës në Shqipëri (EU-SILC), 2021

EU-SILC ofron informacion të vlefshëm në lidhje me shpërndarjen e të ardhurave, privimin material, përfshirjen sociale dhe faktorë të tjerë socio-ekonomikë, duke e bërë atë një mjet thelbësor për politikëbërësit dhe studiuesit për të analizuar dhe monitoruar kushtet e jetesës dhe nivelet e varfërisë në Bashkimin Evropian. Të dhënat e mbledhura përmes EU-SILC ndihmojnë në informimin e zhvillimit dhe vlerësimit të politikave sociale dhe ekonomike si në nivel kombëtar ashtu edhe në atë të BE-së.

Ndërsa mund të mos matet drejtpërdrejt "varfëria energjetike" si një koncept specifik, ai ofron informacion që mund të përdoret për të vlerësuar dhe kuptuar rrezikun e varfërisë energjetike.

Instat publikoi rezultatet e BE-SILC për vitin 2021 më 30 dhjetor 2022. Treguesit kryesorë që janë masa të rëndësishme, por jo të drejtpërdrejta të varfërisë së energjisë, janë:

- **Norma e rrezikut të varfërisë** - tregon përqindjen e personave që jetojnë në familje ku të ardhurat ekuivalente të disponueshme janë nën nivelin e rrezikut nga varfëria.
- **Pragu i rrezikut të varfërisë** përfaqëson të ardhurat vjetore më të ulëta të disponueshme që një person nuk do të konsiderohej në rrezik të varfërisë. Pragu i rrezikut të varfërisë është përcaktuar si 60% e të ardhurave mesatare të disponueshme të ekuivalizuara për të gjitha familjet
- **Privimi i rëndë material**
  - Personat me privim të rëndë material janë ata që jetojnë në familje të cilët nuk mund të përballojnë të paktën katër nga nëntë kategoritë e privimit material në lidhje me asetet, kushtet e jetesës ose aspektet financiare.
  - Nëntë pikat e privimit material janë:
    - Detyrime të prapambetura për pagesat e hipotekës ose qirasë, faturat e shërbimeve, këste blerjeje me qira ose pagesa të tjera kredie.
    - Kapaciteti për të përballuar pagesën për pushimet vjetore të një jave larg shtëpisë
    - Kapaciteti për të përballuar një vakt me mish, peshk pule (ose ekuivalent vegjetarian) çdo të dytën ditë
    - Kapaciteti për të përballuar shpenzime të papritura por të nevojshme prej 30.000 lekësh.
    - Familja nuk mund të përballojë një telefon (përfshirë celularin)
    - Familja nuk mund të përballojë një televizor me ngjyra
    - Familja nuk mund të përballojë një makinë larëse
    - Familja nuk mund të përballojë një makinë dhe
    - Kapaciteti për të përballuar mbajtjen e shtëpisë në mënyrë adekuate të ngrohtë

Tabela e mëposhtme e INSTAT jep treguesit kryesorë nga viti 2018 deri në vitin 2021.

Tabela 6 Treguesit kryesorë të INSTAT
Burimi: Anketa e të ardhurave dhe kushteve të jetesës 2018, 2019, 2020, 2021

Indikatorët	2018	2019	2020	2021
Në rrezik të shkallës së varfërisë (%)	23.4	23.0	21.8	22.0
Mungesa e rëndë materiale (%) në 4 nga 9 kategoritë e privimit material	38.3	37.1	34.7	35.2
Intensiteti shumë i ulët i punës (%)	13.3	12.4	11.6	12.4
Në rrezik të varfërisë ose përjashtimit social (AROPE) (%)	49.0	46.2	43.4	43.9
Pragu i rrezikut të varfërisë; familje me një person (ALL)	160,742	170,785	186,242	191,791
Pragu i rrezikut të varfërisë; familje me 2 të rritur dhe 2 fëmijë në ngarkim (ALL)	337,558	358,650	391,108	402,760
Në rrezik të varfërisë përpara transfertave sociale (%) (Pensionet e pleqërisë dhe ato familjare të përfshira në transfertat sociale)	39.0	38.1	37.9	39.0
Në rrezik të varfërisë përpara transfertave sociale (%) (Pensionet e pleqërisë dhe ato familjare të përjashtuara në transfertat sociale)	26.3	26.1	24.8	25.2

Për t'u theksuar nga tabela janë:

- **Privimi i rëndë material**- Ky tregues vlerësohet në 35.2% në 2021 kundrejt 34.7% në 2020, duke u rritur me 0.5 pikë përqindje.

Ndërsa privimi i rëndë material nuk është një masë e drejtpërdrejtë e varfërisë energjetike, ai mund të shërbejë si një tregues dhe tregues i rëndësishëm i vështirësive të përgjithshme ekonomike të familjeve dhe aftësisë së tyre për të përballuar mallrat dhe shërbimet bazë, duke përfshirë energjinë. Privimi i rëndë material mund të lidhet ngushtë me varfërinë energjetike në disa mënyra:

- **Borxhet e shërbimeve komunale:** Privimi i rëndë material shpesh përfshin tregues që lidhen me pamundësinë për të paguar faturat e shërbimeve, të cilat mund të përfshijnë faturat e energjisë. Familjet që luftojnë për të paguar faturat e tyre të energjisë për shkak të kufizimeve financiare mund të klasifikohen si të privuara rëndë materialisht.
- **Ngrohja ose ftohja e pamjaftueshme:** Një nga dimensionet e mungesës së rëndë materiale mund të përfshijë pamundësinë për të mbajtur ngrohjen ose ftohjen e duhur në shtëpi. Kjo mund të lidhet drejtpërdrejt me varfërinë energjetike sepse nënkupton që një familjeje i mungojnë burimet për të mbajtur një temperaturë të rehatshme dhe të sigurt të brendshme.
- **Cilësia e banesave:** Privimi i rëndë material shpesh merr parasysh cilësinë e banimit, e cila përfshin aspekte të tilla si lagështia, izolimi i dobët ose sistemet e papërshtatshme të ngrohjes. Cilësia e dobët e banesave është një kontribues i rëndësishëm në varfërinë energjetike, pasi mund të çojë në konsum më të lartë të energjisë dhe kosto për të arritur një mjedis të brendshëm të rehatshëm.
- **Shkëmbimet:** Familjet që përjetojnë privim të rëndë material mund të detyrohen të bëjnë shkëmbime ndërmjet nevojave themelore si ushqimi, kujdesi shëndetësor dhe energjia. Ata mund të zvogëlojnë konsumin e energjisë për të alokuar burimet e tyre të kufizuara për nevoja të tjera thelbësore, gjë që është

një shenjë dalluese e varfërisë së energjisë.

- **Lidhur me të ardhurat:** Privimi i rëndë material zakonisht shoqërohet me të ardhura të ulëta. Familjet me të ardhura të ulëta janë më të ndjeshme ndaj privimit material dhe varfërisë energjetike, pasi ato mund të luftojnë për të mbuluar kostot bazë të jetesës, duke përfshirë shpenzimet e energjisë.

Në vitin 2021 vlerësohen 622.705 individë që jetojnë nën pragun e rrezikut të varfërisë, kundrejt 621.504 që vlerësohej në vitin 2020.

Rreziku i shkallës së varfërisë nuk është një masë e drejtpërdrejtë e varfërisë së energjisë, por ajo siguron informacion kritik në lidhje me mirëqenien ekonomike të një popullate. Numri i personave që jetojnë nën pragun e varfërisë është më i lartë nga viti në vit. Faktorët e brendshëm dhe të jashtëm, si: Covid 19, lufta midis Ukrainës dhe Rusisë kanë ndikuar drejtpërdrejt në rritjen e numrit. Shkalla e rrezikut të varfërisë lidhet me varfërinë energjetike në mënyrat e mëposhtme:

- **Të ardhurat dhe varfëria:** Rreziku i shkallës së varfërisë përcaktohet në mënyrë tipike si përqindja e popullsisë me të ardhura nën "në rrezikun e pragut të varfërisë", i cili zakonisht vendoset në 60% të të ardhurave të barabarta mesatare të barabarta. Familjet me të ardhura nën këtë prag konsiderohen të rrezikuara nga varfëria. Varfëria energjetike shoqërohet shpesh me të ardhura të ulëta, pasi familjet me burime të kufizuara financiare mund të luftojnë për të përballuar faturat e energjisë

Prandaj, niveli i lartë i rrezikut të varfërisë mund të jetë një tregues indirekt i një popullsie që mund të jetë më e ndjeshme ndaj varfërisë energjetike.

- **Kufizimet e buxhetit:** Familjet me të ardhura afër ose nën pragun e varfërisë shpesh përballen me kufizime buxhetore që e bëjnë të vështirë shpërndarjen e fondeve të mjaftueshme për shpenzimet që lidhen me energjinë. Kjo mund të çojë në situata kur ata detyrohen të zvogëlojnë konsumin e energjisë, duke sakrifikuar potencialisht rehati dhe mirëqenien, dhe duke rritur ndjeshmërinë e tyre ndaj varfërisë së energjisë.
- **Shkëmbimet:** Familjet në rrezik të varfërisë mund të detyrohen të bëjnë shkëmbime ndërmjet nevojave bazë si ushqimi, strehimi, kujdesi shëndetësor dhe energjia. Ata mund të japin përparësi në disa nevoja mbi të tjerët, dhe shpenzimet e energjisë mund të jenë një zonë ku ata shkurtojnë, duke rezultuar në privimin e energjisë ose varfërinë e energjisë.
- **Cilësia e banesave:** Varfëria energjetike është e lidhur ngushtë me cilësinë e banesave dhe efikasitetin e energjisë. Shumë familje në rrezik të varfërisë mund të jetojnë në banesa me izolim të dobët ose me energji joefikase, gjë që mund të çojë në fatura më të larta të energjisë. Në këtë kontekst, shkalla e rrezikut të varfërisë pasqyron në mënyrë indirekte kushtet e strehimit që kontribuojnë në varfërinë energjetike.

8 Skemat aktuale që trajtojnë varfërinë e energjisë (energjisë elektrike).

Sistemi ligjor shqiptar nuk ka një përcaktim specifik për varfërinë e energjisë elektrike apo familjet që janë të prekura nga ajo. Në vend të kësaj, ekzistojnë shtatë kategori klientësh që konsiderohen në nevojë nga një këndvështrim social, bazuar në faktorë të tillë si: shëndeti, paaftësia dhe të ardhurat. Klientët në nevojë të përmendur më poshtë përcaktohen nga Ligji Nr. 9355 (2005) për ndihmën dhe shërbimet sociale, dhe gjashtë ndryshimet e tij (Ligji Nr. 9602 (2006), Ligji Nr. 10252 (2010), Ligji Nr. 10399 (2011) , Ligji Nr.25(2013), Ligji Nr.47 (2014) dhe Ligji Nr.44 (2016)).

Këto kategori përfshijnë:

- familjet që marrin ndihmë sociale,
- familjet e kryesuara nga një person me aftësi të kufizuara që nuk ka anëtarë të familjes të punësuar,
- kryefamiljarë që marrin pensione minimale ose sociale të pleqërisë dhe jetojnë vetëm ose me fëmijë në ngarkim pa të ardhura,
- kryefamiljarë që marrin pensione invaliditeti dhe nuk kanë anëtarë të familjes të punësuar ose të vetëpunësuar,
- familjet e kryesuara nga një punonjës publik me pagë mujore bruto nën 35000 lekë (320 €) dhe pa anëtarë të tjerë të familjes të punësuar ose të vetëpunësuar,
- personat me aftësi të kufizuara (të verbër),
- personat paraplegjikë dhe tetraplegjikë.

- Gjithashtu, kuadri ligjor shqiptar përfshin dy skema sociale për të kompensuar rritjen e mëparshme të çmimit të energjisë elektrike, duke siguruar një përfitim mujor në para në bazë të vendimeve të Këshillit të Ministrave: Vendimi nr. 565 (2006) parashikonte një kompensim mujor prej 500 lekë (4,5 €) për

konsumi i energjisë elektrike i konsumatorëve në nevojë që arrijnë kufirin mujor prej 200 kWh, i cili u rishikua në 300 kWh në vitin 2008 dhe kompensimi mujor u rrit në 640 lekë (6 €) për vendimin nr.238 (2010);

Vendimi nr. 404 (2012) parashikonte një kompensim të veçantë për paraplegjikët, tetraplegjikët dhe të verbërit; dhe Vendimi Nr.8 (2015) prezantoi një përfitim shtesë të parave të gatshme prej 648 të gjitha (6.1 €) për të kompensuar efektin e heqjes së strukturës së çmimeve me dy nivele.

Tabela 3 Efektet buxhetore të mbështetjes së konsumatorëve në nevojë - dhënë tregon kategoritë e përfituesve për kompensimin e energjisë në Shqipëri, së bashku me referencën ligjore, shumën totale të përfitimit, numrin e përfituesve aktualë, numrin total dhe fondin e përfituesve aktualë. ne te gjithë. Numri total i përfituesve aktualë është 187 704 dhe fondi total i përfituesve aktual është 3 057 429 024 lekë. Referenca ligjore për shumicën e kategorive është VKM nr.565/2006 (640 lekë) & VKM nr. 8/2015 (648 lekë), ndërsa për paraplegjikët dhe tetraplegjikët dhe të verbërit është VKM 404, dt 20.06.2012 & VKM nr. 8/2015.

Fondi total prej **3,057,429,024** lekësh është buxhetuar dhe akordohet çdo vit për këtë

mbështetje. Në tabelën 3, një mospërputhje në Nr. mund të vërehen të përfituesve aktualë dhe të përfituesve të pranueshëm. Kjo tregon se jo të gjithë individët e kualifikuar marrin mbështetjen sipas kategorisë së tyre specifike.

Vetëm **80.2%** e individëve të kualifikuar për mbështetje, në fakt përfitojnë nga mbështetja. Sipas tabelës së mëposhtme, kategoritë ku shumica e individëve humbën për të përfituar nga skema e mbështetjes janë:

- Përfituesit e familjeve të ndihmës sociale
- Familja ku personi me aftësi të kufizuar është kryefamiljari dhe nuk ka anëtarë të familjes të punësuar
- Paraplegjikët dhe tetraplegjikët
- Të verbërit

Për të vlerësuar pse disa kategori po përfitojnë më pak se të tjerat, nevojitet një studim i fushëveprimit, i cili do të vlerësonte proceset e mëposhtme:

- Kanalet e informacionit për individët e kualifikuar
- Lloji i procedurave që duhet të ndjekin (kërkohet prania në internet ose fizike)
- Numri i institucioneve që janë të përfshira në dhënien e mbështetjes.
  - Përfshirë komisionet, grupet e punës etj.
- Numri i dokumenteve që duhet të sigurohen nga individ.
- Kohët e pritjes
- Mënyra e dhënies
  - Depozita bankare, kesh,
  - Numri i udhëtimeve të nevojshme për të mbledhur shumën.

Proceset e sipërpërmendura dhe lehtësimi i tyre, kumulativisht luajnë një rol në lehtësimin ose pengimin e aksesit në skemën përkatëse të mbështetjes për një individ.

Tabela 7 Efektet buxhetore të mbështetjes së konsumatorëve në nevojë

Kategoritë e përfituesve për kompensimin e energjisë	Referenca ligjore	Shuma totale e përfitimit në lekë	Numri i përfituesve aktualë	Totali i përfituesve të kualifikuar	Fondi i përfituesve aktualë në lekë
Përfituesit e familjeve të ndihmës sociale	VKM no.565/2006 (640 ALL) & VKM no. 8/2015 (648 ALL)	1,288	24,700	66,269	381,763,200
Familja ku personi me aftësi të kufizuar është kryefamiljari dhe nuk ka anëtarë të familjes të punësuar	VKM no.565/2006 (640 ALL) & VKM no. 8/2015 (648 ALL)	1,288	1,801		27,836,256
Kryefamiljarët që marrin pension invaliditeti dhe nuk kanë anëtarë të familjes të punësuar ose të vetëpunësuar	VKM no.565/2006 (640 ALL) & VKM no. 8/2015 (648 ALL)	1,288	12,548	12,548	193,941,888
Kryefamiljarët marrin pensione minimale ose sociale të pleqërisë dhe nuk kanë anëtarë të familjes të punësuar ose të vetëpunësuar	VKM no.565/2006 (640 ALL) & VKM no. 8/2015 (648 ALL)	1,288	129,505	129,505	2,001,629,280
Paraplegjikët dhe tetraplegjikët	DC VKM M 404, dt 20.06.2012 & VKM no. 8/2015	2,648	4,059	6,458	128,978,784
		2,048	54		1,327,104
Të verbërit	VKM 404, dt 20.06.2012 & VKM no. 8/2015	2,648	2,256	12,160	71,686,656
		2,048	5,781		142,073,856
Familje të të punësuarve publik, me rrogë mujore nën 35,000 ALL në muaj, dhe nuk ka anëtarë të tjerë të familjes të punësuar	VKM no.565/2006 (640 ALL) & VKM no. 8/2015 (648 ALL)	1,288	7,000	7,000	108,192,000
TOTALI			187,704	233,940	3,057,429,024

Burimi: Autori

Shifrat e mësipërme tregojnë numrin e familjeve që janë përfituese të drejtpërdrejta. Për shkak të pengesave të ndryshme, disa prej tyre të parashikuara me ligj, numri i përfituesve aktual është më i ulët.

Ndërkohë, qeveria shqiptare nuk miraton legjislacionin për klientët në nevojë apo minimumin jetik, duke vendosur barriera dhe duke eliminuar njerëzit nga skemat sociale.

Studimet³³ kanë treguar se pavarësisht të ardhurave në familje (familjet nga 20 000 lekë – mbi 50. 000 lekë) shpenzojnë më shumë se 10% të të ardhurave për konsumin e energjisë.

Po të kemi parasysh se të gjitha këto familje duhet të kenë kompensim apo ndihmë nga shteti, duke marrë parasysh skemat aktuale, ndikimi në buxhetin e shtetit thuajse mund të dyfishohet.

Skemat aktuale sociale duhet të rishikohen pasi kostot e jetesës janë më të larta, faturat e energjisë janë më të larta. Domosdoshmëria e rishikimit të skemave sociale është absolutisht e domosdoshme, në raport me çmimet aktuale, luftën, inflacionin etj.

Ndikimi në buxhetin e shtetit konsiderohet më i lartë dhe vlera absolute e fondeve është më e madhe. Këto janë disa arsye dhe çështje që qeveria shqiptare është shumë vonë në përshtatjen e kuadrit ligjor dhe rishqyrtimin e statusit aktual.

Diskutim mbi rezultatet e rezultateve të EU-SILC:

Ndërsa EU-SILC nuk po mat në mënyrë specifike varfërinë energjetike, shumë nga treguesit e tij mund të konsiderohen si tregues të varfërisë energjetike. Dy të dhënat më shqetësuese nga studimi janë:

- 35.2% ose 996,328 e popullsisë janë nën "privim të rëndë material"
- 22% ose 622.705 e popullsisë janë nën "Pragun e rrezikut të varfërisë"

Aktualisht, vetëm rreth 233 mijë persona kanë të drejtë dhe vetëm rreth 188 mijë përfitojnë nga mbështetja direkte vetëm për Energjinë Elektrike (pra, duke mos llogaritur ngrohjen me biomasë, gaz e të ngjashme).

Duke marrë parasysh rezultatet nga EU-SILC mund të bëhet një argument se ka potencialisht shumë më tepër individë që jetojnë në rrethana në të cilat Varfëria e Energjisë mund të jetë realitet. Nevojitet analiza e mëtejshme e bazuar në më shumë të dhëna për të bërë një korrelacion të duhur.

9. Skemat mbështetëse në BE

Vendet e Bashkimit Evropian përdorin metoda të ndryshme për të zbutur varfërinë energjetike ose cenueshmërinë energjetike. Këtu janë disa shembuj të metodave të përdorura nga vendet:

1. Ndërhyrjet financiare (40% e vendeve):

- Mbrojtja afatshkurtër e konsumatorëve vulnerabël: Për shembull, në Francë, ekziston një sistem i quajtur "Fonds de Solidarité pour le Logement" (FSL) i cili ofron ndihmë financiare për familjet në vështirësi për t'i ndihmuar ata të paguajnë faturat e tyre të energjisë.
- Përdorni sistemin e mirëqenies sociale për të identifikuar marrësit dhe për të shpërndarë pagesat: Në Mbretërinë e Bashkuar, qeveria përdor të dhëna nga Departamenti i Punës dhe Pensioneve për të identifikuar familjet që kanë të drejtë për Skemën e Zbritjes në Shtëpitë e Ngrohta, e cila ofron një zbritje një herë në faturat e energjisë elektrike.
- Lloji i ndërhyrjeve:
  - Mbështetja sociale (kostoja e banesave dhe energjisë – 36%): Në Irlandë, qeveria ofron mbështetje financiare për familjet me të ardhura të ulëta

³³ Raport për Klientin në nevojë, Komisioner kundër Diskriminimit.

- përmes skemës Fuel Allowance, e cila i ndihmon ata me koston e ngrohjes së shtëpive të tyre. Energy costs subsidies/payments (32%): In Belgium, there is a social tariff for electricity and natural gas, which provides a discount on energy bills for low-income households.
- Subvencionet/pagesat e kostove të energjisë (32%): Në Belgjikë, ekziston një tarifë sociale për energjinë elektrike dhe gazin natyror, e cila ofron zbritje në faturat e energjisë për familjet me të ardhura të ulëta
- Tarifat sociale (20%): Në Spanjë, ekziston një tarifë sociale e quajtur "Bono Social" e cila ofron zbritje në faturat e energjisë elektrike për konsumatorët në nevojë.
- Tarifat e negociuara me shërbimet komunale (5%): Në Itali ekziston një program i quajtur "Bonus Gas" i cili ofron ndihmë financiare për familjet me të ardhura të ulëta për t'i ndihmuar ata të paguajnë faturat e gazit. Programi financohet nga furnizuesit e gazit.
- Subvencionet/pagesat e kostove të energjisë – të moshuar (7%): Në Greqi ekziston një program i quajtur "Tarifa Residenciale Sociale" që ofron zbritje në faturat e energjisë elektrike për grupet vulnerabël, përfshirë të moshuarit.

2. Ndërhyrjet për eficiencyn e energjisë (p.sh. programi i rinovimit (30%):

- Grantet e rinovimit (të synuara) 21 %: Në Francë, ekziston një program i quajtur "Habiter Mieux" i cili ofron ndihmë financiare për familjet me të ardhura të ulëta për t'i ndihmuar ata të përmirësojnë efikasitetin energjetik të shtëpive të tyre.
- Përmirësimi i granteve, huave ose stimujve tatimorë (jo të synuar) 42 %: Në Gjermani ekziston një program i quajtur "KfW-Eficient Energy Refurbishment" i cili ofron kredi dhe grante për pronarët e shtëpive për t'i ndihmuar ata të përmirësojnë efikasitetin energjetik të shtëpive të tyre.
- Legjislacioni (7%): Në MB, ekziston një ligj i quajtur "Rregulloret e Efiçencës së Energjisë (Pronës me Qira Private) (Angli dhe Uells) 2015" i cili kërkon që pronarët të përmirësojnë efiçencën energjetike të pronave të tyre.
- Këshilla për efiçencën e energjisë (6%): Në Austri, ekziston një organizatë e quajtur "Energieberatung NÖ" e cila ofron këshilla falas për efikasitetin e energjisë për familjet.
- Grantet për pajisje (jo të synuara) (8%); i synuar (4%): Në Portugali, ekziston një program i quajtur "Eficiência Energética na Administração Pública" i cili ofron ndihmë financiare për institucionet publike për t'i ndihmuar ata të zëvendësojnë pajisjet e vjetra me ato më efikase në energji.
- Përmirësimi i banesave sociale (8%): Në Holandë, ekziston një program i quajtur "Stroomversnelling" i cili synon të përmirësojë efikasitetin energjetik të banesave sociale..

3. Masat shtesë për mbrojtjen e konsumatorit (20%):

Masat mbrojtëse në përgjithësi (14%), ose në dimër (10%), ose të synuara (16%): Në Francë, ekziston një ligj që ndalon furnizuesit e energjisë të shkëputin familjet gjatë muajve të dimrit.

- Mbrojtja e borxhit (ndërrimi) 7%: Në Itali ekziston një ligj që ndalon furnizuesit e energjisë të shkëputin familjet që kanë borxh të akumuluar nëse kanë aplikuar për ristrukturim të borxhit.
- Ankesat e konsumatorëve (11%): Në Irlandë, ekziston një organizatë e quajtur “Komisioni për Rregullimin e Shërbimeve Komunale” i cili trajton ankesat e konsumatorëve për furnizuesit e tyre të energjisë.
- Kodi i sjelljes së ndërmarrjeve (8%): Në Belgjikë, ekziston një kod sjelljeje për furnizuesit e energjisë që përcakton rregullat se si duhet t'i trajtojnë klientët e tyre.
- Raportimi dhe regjistri i konsumatorëve vulnerabël (11%): Në Spanjë, ekziston një regjistër i konsumatorëve vulnerabël që mbahet nga Komisioni Kombëtar për Tregjet dhe Konkurrencën. Furnizuesit e energjisë duhet të raportojnë për numrin e konsumatorëve vulnerabël që kanë dhe masat që kanë marrë për t'i mbrojtur ata.

4. Informimi dhe ndërgjegjësimi (10%):

- Krahasimi i çmimeve dhe faturimet transparente (tregjet e liberalizuara): Në Danimarkë, ekziston një faqe interneti e quajtur “Elpris.dk” e cila u mundëson konsumatorëve të krahasojnë çmimet e energjisë elektrike nga furnizues të ndryshëm.
- Fushata ndërgjegjësuere: Në Suedi ekziston një fushatë e quajtur “Energikollen” e cila synon të rrisë ndërgjegjësimin për eficientë e energjisë tek familjet.
- Përdorimi më i madh i matësve inteligjentë: Në Itali ekziston një program i quajtur “Contatore 2G” i cili synon të instalojë matësa inteligjentë në të gjitha familjet për t'i ndihmuar ata të kuptojnë më mirë konsumin e tyre të energjisë.

Këto janë vetëm disa shembuj të metodave të përdorura nga vendet e Bashkimit Evropian për të zbutur varfërinë energjetike. Masat specifike të përdorura ndryshojnë nga vendi në vend në varësi të nevojave dhe rrethanave të tyre specifike.

10. Roli i institucioneve publike në varfërinë energjetike

Tabela e mëposhtme analizon rolin dhe ndikimin e institucioneve që merren me energjinë dhe çështjet sociale në Qeverinë Shqiptare, duke filluar nga ministrinë drejtuese deri te agjencitë ekzekutive.

Tabela 8 Analiza institucionale e subjekteve publike Burimi: Autori

Pala e interesit	Veprimi	Roli	Bottlenecks
Qeveritë dhe institucionet kombëtare Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës	Njohja e varfërisë energjetike dhe e konsumatorëve vulnerabël në aspektin ligjor	Mirato kombëtare legjislativoni për njohjen e varfërisë energjetike dhe cenueshmërisë së energjisë	Mund të vërehet mungesa e vullnetit politik në emër të të gjithë aktorëve. Që atëherë është vendosur detyrimi ligjor për të mbështetur konsumatorët në nevojë

<p>Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies sociale Ministria e Ekonomisë dhe Financave</p>		<p>Kontrolloni ndërlikimet e skemave aktuale të mbështetjes me ato shtesë që lidhen vetëm me varfërinë energjetike Buxheti në përputhje me rrethanat në një bazë afatgjatë.</p>	<p>2015. Grupet e punës nuk janë krijuar siç përshkruhet në ligj.</p>
	<p>Ndërhyrjet financiare</p>	<p>Programet e synuara duhet të përfshijnë jo vetëm ndërhyrje financiare, por edhe rinovim, pajisje efikase, fushatë informuese etj.</p>	<p>Ndërhyrjet financiare buxhetohen çdo vit, por jo veçanërisht për varfërinë energjetike, por më tepër për skemat që kanë të bëjnë me mirëqenien sociale.</p>
	<p>Programet kombëtare të synuara për të zbutur varfërinë energjetike</p>		<p>Rikonstrukcioni i Eficiencës së Energjisë, ndonëse janë përcaktuar kërkesat e mandatuara dhe minimale të performancës, nuk mbështeten financiarisht ose nuk nxiten. Skema e vetme mbështetëse e funksionimit është në nivel lokal në Tiranë për termoizolim në nivelin 50%.</p>
<p>Autoritetet rregullatore</p>	<p>Tarifat</p>	<p>Rregullatori i Energjisë mund të vendosë tarifa që mbështesin konsumatorët e varfër të energjisë. Tregu i liberalizuar i furnizimit me energji elektrike.</p>	<p>Tarifat aktuale janë tashmë në një nivel (9.5 lekë/kWh) që konsiderohet tarifë e subvencionuar. Megjithatë, ky subvencionim vlen për të gjithë konsumatorët familjarë, përfshirë familjet me të ardhura të ulëta dhe të tjerët me të gjitha nivelet e të ardhurave.</p>
	<p>Mbrojtje shtesë</p>	<p>Enti Rregullator mund të vendosë një kufi minimal konsumi që është i nevojshëm për nevojat bazë, që konsumatori në nevojë ta marrë pa pagesë. Gjithashtu enti mund tëojë rregullore për të ndaluar ndërprerjet.</p>	<p>Asnjë detyrim ligjor nuk është vendosur për të mbrojtur konsumatorët në metodat e përshkruara. Ndryshimet ligjore duhet të bëhen në nivel të ligjit kuadër. Momentalisht, mospagesa vijon me shkyçje të energjisë elektrike. Një skemë</p>

		rregullore në fuqi për të mbrojtur shkyçjen e energjisë elektrike.	ekziston për një plan pagese të detyrimeve të prapambetura.
	Raportimi për konsumatorët vulnerabël	Rregullatori mund të mbledhë dhe publikojë të dhëna për konsumatorët vulnerabël dhe të varfër me energji dhe t'i raportojë këto të dhëna, së bashku me rekomandimet në	Ky ushtrim nuk është i parashikuar në ligj.
Kompanitë e shërbimeve	Informacion dhe këshilla për faturimin	Kompanitë e shërbimeve komunale mund të ofrojnë të dhëna për mënyrën e konsumit të energjisë për një familje. Siguroni pajisje matëse në pajisje individuale për të përcaktuar efikasitetin.	Matja e intervalit (matja e energjisë për çdo kornizë kohore të paracaktuar) kërkon miratimin e matësve të rinj të energjisë elektrike dhe miratimi në një shkallë të gjerë mund të jetë i kushtueshëm. Pajisjet matëse të pajisjeve individuale mund të sigurohen në mënyrë të përsëritur nga konsumatori te konsumatori, megjithëse do të duhej ende një buxhet i dedikuar dhe përpunimi i të dhënave më pas.
Zyrat e Statistikave	Anketat e familjeve	INSTAT është përgjegjës për të mbajtur periodikisht SILC dhe ABEF me të gjitha modalitetet e kërkuara.	Përveç raporteve të publikuara në faqen e INSTAT për këto 2 studime, të dhënat e ndara nuk disponohen. Ndarja si p.sh. shpenzimet e pjesës së energjisë sipas decilit ose kuintilit nuk është e disponueshme publikisht.
	Të dhënat mbi konsumin e energjisë shtëpiake		
	Treguesit për varfërinë energjetike		

11. Qendra Këshillimore për Varfërinë Energjetike e BE-së

Edhe pse Shqipëria nuk është ende pjesë e BE-së, legjislacioni i saj po transpozohet për të qenë plotësisht në përputhje me acquis. Në këtë kontekst, shumë burime dhe mjete që i përfitojnë vendet e BE-së, mund t'i përfitojë edhe Shqipëria. Koleksioni më gjithëpërfshirës i burimeve mbi Varfërinë e Energjisë mund të gjendet në Qendrën Këshillimore për Varfërinë Energjetike të BE-së. Komisioni Evropian krijoi Qendrën

Këshillimore për Varfërinë e Energjisë (EPAH) në vitin 2021 me kërkesë të Parlamentit Evropian. EPAH është një nismë udhëheqëse e BE-së që synon të zhdukë varfërinë energjetike dhe të përshpejtojë tranzicionin e drejtë energjetik të qeverive lokale evropiane. Ai bazohet në punën e Observatorit të BE-së për Varfërinë e Energjisë, i cili u lançua në vitin 2018. EPAH ofron një hapësirë për bashkëpunim dhe shkëmbim për autoritetet lokale dhe rajonale për të trajtuar varfërinë energjetike në ndjekje të një tranzicioni të drejtë dhe të drejtë energjetik. Observatori dhe treguesit e tij kombëtar të varfërisë energjetike janë tashmë pjesë e integruar e EPAH.

EPAH ofron disa burime për të udhëhequr palët e interesuara në zbatimin e veprimeve konkrete për të trajtuar varfërinë energjetike, duke përfshirë:

- publikimet,
- kurse online,
- bën thirrje për asistencë teknike.
- EPAH ATLAS, i cili është një bazë të dhënash interaktive në internet që lejon palët e interesuara të zbulojnë projekte dhe masa vendore dhe ndërkombëtare që adresojnë varfërinë energjetike në mbarë botën.

12. Përfundime dhe rekomandime

E drejta për akses në energji është thelbësore për cilësinë e jetës së njerëzve dhe u mundëson atyre të jetojnë me dinjitet. E drejta për akses në energji është e lidhur ngushtë me ushtrimin dhe gëzimin e të drejtave të tjera, si: e drejta për strehim të përbalueshëm, e drejta për arsim, etj.

Trajtimi i varfërisë energjetike është një element kyç i një ekonomie sociale.

Duke qenë se nuk ka një përcaktim për klientin në nevojë, konsumatorin vulnerabël dhe varfërinë energjetike, duke qenë se nuk ka një masë të vetme për secilën situatë, rekomandohet që Shteti Shqiptar të hartojë tregues, të mbledhë të dhëna dhe t'i krahasojë këta të fundit me informacione të tjera përkatëse.

Masat legislative

Miratimi i Akteve Ligjore dhe Nënligjore:

- Ligji për Sektorin e Energjisë Elektrike nr. 7/2018, neni 95, synon të përcaktojë një përkufizim për konsumatorët vulnerabël. Sipas këtij përkufizimi, ERE (Enti Rregullator i Energjisë) ka për detyrë të mbrojë interesat e konsumatorëve në nevojë (neni 18(e)).
- Për më tepër, ky seksion specifikon se Ministria përgjegjëse për Shëndetësinë dhe Çështjet Sociale, në bashkëpunim me Ministrinë përgjegjëse për Energjinë dhe Ministrinë e Financave, me të dhëna nga ERE dhe palët përkatëse të interesit, duhet të formulojnë kriteret dhe procedurat për përcaktimin e përshtatshmërisë për statusin e klientit vulnerabël.
- Strategjia për adresimin e nevojave të konsumatorëve vulnerabël do t'i nënshtrohet miratimit nga Këshilli i Ministrave

Masat e institucioneve

Ka mungesë të konsiderueshme të të dhënave për kryerjen e një analize gjithëpërfshirëse dhe të thelluar të varfërisë energjetike në Shqipëri.

Institucionet kombëtare do të duhet të mbledhin të dhëna në një nivel granular për të paktën, por pa u kufizuar në sa vijon:

a) Të dhënat socio-ekonomike

- Përkufizimi i grupeve vulnerabël dhe përqindja e popullsisë në secilin grup
- Përcaktimi i pragjeve të varfërisë dhe përqindjes së popullsisë në rrezik të varfërisë
- Pjesa e shpenzimeve të energjisë elektrike nga shpenzimet e familjeve për secilin grup vulnerabël.
- Evoluimi i pritshëm i çmimeve të shitjes me pakicë për brezat e ndryshëm të konsumit dhe për secilin komponent (energji elektrike, rrjeti dhe taksat)

b) Të dhënat e energjisë

- Konsumi i energjisë elektrike për frymë për çdo grup vulnerabël
- Konsumi i energjisë elektrike për çdo përdorim përfundimtar (ngrohje, ftohje...) për çdo grup vulnerabël
- Nivelet e efikasitetit të ndërtesave dhe pajisjeve
- Depërtimi në treg i ndërtesave dhe pajisjeve efikase dhe aksesit në ndërtesa dhe pajisje efikase për çdo grup vulnerabël

c) Të dhënat e politikave

- Skemat ekzistuese të mbështetjes (përshkrimi i masave, përfituesit dhe kostoja për financat publike)
- Politikat e Eficiencës së Energjisë për ndërtesat dhe pajisjet

Rekomandohet një terminologji e unifikuar ndërmjet ligjeve që janë të integruara me njëri-tjetrin. Përdorimi i termave "klient në nevojë", "familje në nevojë" ose "individ në nevojë" e bën të vështirë për nënpunësit e administratës publike të lidhin njëra me tjetrën, ndonjëherë duke përfshirë ose përjashtuar nga lista konsumatorët vulnerabël.

Edhe pse janë miratuar ose do të përshtaten akte të ndryshme kombëtare, si: strategjitë, planet kombëtare etj, fokusi në varfërinë energjetike është shumë i ulët. Institucionet përgjegjëse duhet të hartojnë dhe publikojnë kriteret për përcaktimin e klientit në nevojë (sipas dispozitave të ligjit tonë) dhe varfërisë energjetike.

Masat e ndërgjegjësimit të publikut

Është e nevojshme të shihet varfëria energjetike në këndvështrimin gjinor dhe të kapërcehet koncepti tradicional i varfërisë energjetike si koncept mashkullor.

Qeverisja vendore, si qeveria pranë qytetarëve rekomandohet të ketë më shumë informacion mbi varfërinë e të ardhurave dhe varfërinë energjetike. Komunitat duhet të mbledhin të dhëna dhe informacione, të identifikojnë nevojat e personave ekonomikisht joaktivë, të hartojnë hartën e cenueshmërisë dhe të sigurojnë buxhet.

Për punonjësit publikë rekomandohen trajnime, fushata ndërgjegjëse dhe shkëmbim informacioni.

Duke marrë parasysh rëndësinë e varfërisë energjetike, ndikimin e saj në familje, por veçanërisht tek gratë, rekomandohet shumë një fushatë ndërgjegjësimi kombëtar.

Referencat

Raporti i Progresit të Shqipërisë 2022

Plani Kombëtar i Shqipërisë për Energjinë dhe Klimën

Buzarovski, Stefan. 2013. "Varfëria energjetike në Bashkimin Evropian: Peizazhet e cenueshmërisë". Rishikimet Ndërdisciplinore Wiley: Energjia dhe Mjedisi.

Bouzarovski, Stefan "Drejtësia sociale dhe ndryshimet klimatike: Adresimi i varfërisë energjetike në Evropë"

Dokumenti i punës i stafit të Komisionit UDHËZUES I BE-së MBI VARFËRIMIN E ENERGIJË, që shoqëron dokumentin Rekomandimi i Komisionit për varfërinë energjetike

Vendim KM nr. 8, datë 14.1.2015 "Për mbrojtjen e nevojtarëve, për efekt të heqjes së fashës së konsumit të energjisë elektrike deri në 300 kWh në muaj"

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 584, datë 08.10.2021 Vendim KM nr. 256, datë 29.04.2022 Vendim KM nr. 650, datë 10.10.2022

Vendimi i Bordit të Entit Rregullator të Energjisë nr. 246, datë 11.12.2018 "Rregullorja për kushtet specifike të ndërprerjes së furnizimit me energji elektrike të konsumatorëve në nevojë"

Direktiva 2009/72/KE "Për rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë elektrike" Direktiva 2009/73/KE "Për rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të gazit natyror" Direktiva 2019/944/BE "Për rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm për elektriciteti" Strategjia Ndërsektoriale për Mbrojtjen e Konsumatorit dhe Mbikëqyrjen e Tregut 2023-2030 (draft) Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore

H. Thomson dhe S. Bouzarovski, "Adresimi i varfërisë energjetike në Bashkimin Evropian: Gjendja e lojës dhe e veprimit", Observatori i BE-së për varfërinë energjetike

Ligji nr. 43/2015 "Për sektorin e energjisë"

Ligji Nr.9355/2005 "Për ndihmën dhe shërbimet sociale"

Ligji nr. 121/2016 "Për shërbimet e kujdesit social në Republikën e Shqipërisë" Ligji nr. 22/2018 "Për Strehimin Social"

M. J. Fell, "Shërbimet e energjisë: Një rishikim konceptual", Energy Res. Soc. Sci., vëll. 27 Axhenda e Re e Konsumatorit 2020 – 2025

Studim mbi Adresimin e Varfërisë Energjetike në Palët Kontraktuese të Komunitetit të Energjisë DOOR, EIHP Dhjetor 2021

Rregullorja (BE) 2018/1999 "Për qeverisjen e Bashkimit energjetik dhe veprimin për klimën" Raporti mbi Vlerësimin e Varfërisë së Energjisë dhe Mekanizmat Mbështetëse në Republikën e Moldavisë Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut

<https://www.kmd.al>

<https://energy-poverty.ec.europa.eu/system/files/2021-09/EPOV%20member%20states%20report%20on%20energy%20poverty%202019.pdf>

https://energy-poverty.ec.europa.eu/system/files/2022-06/EPAH%20handbook_introduction.pdf

<https://www.kmd.al/wp-content/uploads/2021/06/Raporti-klienteve-ne-nevoje.pdf>

<https://www.empowermed.eu/wp-content/uploads/2020/09/Varferia-Energjitike.pdf>. Thomson dhe S. Bouzarovski, "Adresimi i varfërisë energjetike në Bashkimin Evropian: Gjendja e lojës dhe e veprimit", Observatori i BE-së për Varfërinë Energjetike

M. J. Fell, "Shërbimet e energjisë: Një rishikim konceptual", Energy Res. Soc. Sci., vëll. 27

